

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežel, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (385)
je številka . . .
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 384.

Chicago, Ill., 19. januarja (January) 1915.

Leto (Vol.) X.

Priroda se je oglasila.

Elementaren dogodek je pahnil Italijo v ne-
srečo. Strašan potres je porukal vso srednjo Ita-
lijo, in v kratkih minutah so bila mesta poško-
dovana kakor po dolgotrajnem obleganju, hiše
razdejane, nekatere vasi popolnoma uničene. V
kratkih sekundah je padlo namajše 14,000 mrt-
vih in 20,000 ranjenih.

Pobožni nevedneži in hinavci bodo zopet vi-
deli prst božji, ki ga moli nevidna roka skozi ob-
lake, in govorili bodo o kazni božji. Kdor hoče
biti po sili praznoveren, najde seveda lahko tu-
di vzroke za tako transcendentalno kazen. To ni
bilo nikdar težko.

Italija je "oropala" svetega očeta in sveto
cerkev. To se je seveda že davno zgodilo, ali
"božji mlini meljejo počasi." Nemara so v ne-
besih potrebovali toliko časa, da so mogli pripra-
viti vse za potres.

Italija je bila članica trozveza, a ko sta šli
Avstrija in Nemčija na vojno, je Italija ostala
doma. "Izdajstvo." Zdaj jo Bog za to kaznuje.

Italija mobilizira. Poslala je Turčiji zaradi
incidenta v Hodeidi ultimatum. S potresom jo
je Bog posvaril.

Na kakršno stališče koli se postavi krščan-
ska duša, Boga vedno lahko spravi v svoje za-
deve.

Mi, ki smo bolj brezverni, ne maramo nad-
legovati Boga ob vsaki priliki, ker vemo, da je
iskati vzroke elementarnih dogodkov v prirodnih
zakonih, ki se ne ozirajo ne na vernost in brez-
verstvo, ne na moralo in nemoralno, ne na dobroto
in zla, ampak ne poznajo vseh teh pojmov, ker
poznajo le svojo moč.

Nauke pa dobivamo iz takih prirodnih kata-
strof tudi mi, čeprav se razlikujejo od onih, ki
jih prodajajo krščanski modrijani. Njih Bog bi
imel preveč opraviti, če bi hotel zdaj porukati ta
polotok, potem oni otok, potem cel kontinent. pod-

kuriti tukaj kakšen vulkan, pihni tam v vodo,
da bi nastala poplava, premikati oblake, voditi
roje kobilic na žitna polja in hrošče nad gozdove.
Kajti razum na naši mali zemlji bi moral oprav-
ljati take hudobne posle na bilionih in trilionih
drugih svetov, ne glede na to, da mora neprene-
homa paziti, kako se kreče in suče brezštevilo
zvezd, solnc, planetov, lun, megel in t. d., ki smejo
pač tudi le tedaj treščiti druga ob drugo, kadar
je to njegova volja in kadar jih mora kaznovati.

Ne, mi ne vlačimo nobenega Boga v te reči,
ker nočemo podtikati vsegamočnosti, da potrebu-
je šibo za vzgojo človeštva kakor ubog šomašter
v hribovski vasi. Ne potrebujemo božjega hrbita,
da bi nanj valili vsakovrstne strahote, ker ne ve-
mo, čemu bi bilo tedaj treba prirodnih zakonov,
ki se razkrivajo znanosti v vsej svoji veličini, mo-
gočnosti in čudovitosti.

V tem razodevanju pa se nam kaže, da nima
priroda do svojih bitij ne ljubezni ne sovraštva.
Kar se mora po njenih zakonih zgoditi, se zgodi,
brez obzira na to, če človeku koristi ali škoduje.

In vendar so njena dejanja zgovorna. Kakor
da je posebljena in da govori človeku z njegovim
jezikom. Le malo potruditi se mora, da ga raz-
ume.

Po nešteti evropskih bojiščih, v Afriki; Azi-
ji, na morju se pobijajo ljudje, požigajo vasi, ru-
šijo se mesta prelivajo kri. Strahovito divja voj-
na, in vsi stojimo pod vtiskom te zgodovinske gro-
zote, brez moči, da bi izrazili svoja čuvstva, za
katera nimamo besed. Velikanska tragedija, ve-
likanska prikazen je ta vojna v svoji doslej ne-
doseženi grozoti.

Sredi te svetovne igre pa se naenkrat oglaš
Priroda.

Ubogi ošabni človek, kaj je vsa tvoja sila v
primeri z mojo močjo! Leta, desetletja so se pri-

pravljale tvoje države; na milijone ljudi je v njih
znašalo svoje davčne krone in marke in franke, da
se je v dolgem času nabral denar za tvoje klanje.
Na milijone ljudi si je moralo trgati od ust do-
neske za Molohove zahteve. Na milijone ljudi je
moralo v potu svojega obraza izdelovati puške in
bajonete, topove in možnarje, ladje in trdnjave,
da se morete moriti. Kakšna ogromna svota na-
porov, žrtev, misli — za tak žalosten fakt!

A jaz, Priroda, se le zganem — le eno sekun-
do, dve — in učinek te kretnje je hipoma tak ka-
kor ga dosežejo tvoje armade po neskončnih pri-
pravah in po dolgem, dolgem, krvavem trudu. Ce-
le tedne streljajo tvoji topovi, preden porušijo so-
vražnikov zid; jaz se zmajem, in tu leži v prahu
palača, tam katedrala, tam pol mesta, tam cela
vas. Sto krogel pošlješ iz svoje puške, da ubiješ
enega uboga človeka, svojega brata. Jaz le
malo porukam to zemeljsko skorjo in 14,000 jih
je ubitih, 20,000 ranjenih!

Kadar je najstrašnejši, je človek še Pigmej,
prtljavec, mravljinec vprčo velike Prirode.

Ali kar slišimo v njenem strahotnem nauku
ni samo roganje, temveč nekaj veliko večjega.

Toliko sile, toliko fizičnega in duševnega na-
pora, toliko blaginje žrtvuje človek, to malo, u-
bogo bitje, za klavni rezultat, da naposled ubije
sebi enako bitje, ali pa da je sam od njega ubit
— bolj kakor hoče slepa sreča nego on sam. Pre-
den si je optal puško, je bil siromašno živo oro-
dje, kadar jo odloži, bo zopet to. Vsi velikanski
uspehi, ki jih bodo za oslepljevanje ubogih na
duhu zapisavali v oficijelne akte in v šolske knji-
ge, so komično majhni dogodki, čim jih preme-
riš z merilom prirode.

Vsa ta velika, grozna vojna s svojimi mr-
ličji in pohabljenji, s svojo krvjo in s svojimi sol-
zami, s svojimi kričaji in medaljami je smešna, do
joka smešna s stališča prirode in njenih zakonov.

Sama pa mu kaže brezčutna priroda, sovraža-
na in prijateljska obenem, kje bi bile njegove ve-
like naloge, dostojne umnega bitja, ki se imenuje
kralja in stvarstvu in baha s svojim napredkom.

Boj človeka proti človeku, umetno prikraj-
šavanje itak kratkega življenja, rokodelsko po-
habljenje itak slabih teles, vse le po volji male
peščice, vse le za interese malega števila enako
nepopolnih, v materinih bolečinah rojenih, umr-
jajočih ljudi — kako malenkostno, kako klavno
je to!

Tam pa je priroda s svojimi silami, ki po-
vzročajo človeku danes nepopisno škodo, jutri
pa mu lahko prinašajo neznansko korist. Blisk
iz oblakov je bil strahovita groznica, dokler ni
človek spoznal njegovega bivstva; danes mu nje-
gova sila razsvetljuje hiše in mesta, goni vlake
in vozove, giblje stroje, pomaga gledati, prenaša
ti misli in zdraviti bolezn.

Tam so cilji, vredni boja, kjer se v svoji ve-
ličini javljajo sile, grozeče človeku, ne da bi vpra-
ševale za njegovo vero, narodnost, spol, starost,
domovino, poklic, bogastvo in revščino.

Vsemu človeštvu groze, kakor da bi mu ho-
tele z grmečim elasm pridivati: Tvoji interesi
so enaki in boji človeka s človekom so nezmisljeni

Karkoli je človeštvo doseglo velikega, je do-
seglo s solidarnostjo. Karkoli hoče doseči, do-
seže le s solidarnostjo. Čim večji so cilji, tem
več je treba solidarnosti. Za naloge vsega člo-
veštva je treba solidarnosti vsega zemeljskega
rodu.

Glasno govori priroda. Ali na milijone ušes je
gluhih in ne razumejo njenega nauka. Kdor ga
razume, je poklican in dolžan, da ga tolmači ne-
vednim. Kajti dokler se ne bo zakon solidarno-
sti izvrševal po vsem zemeljskem planetu, osta-
nemo prtljavske rod.

Naš vsakdanji kruh.

Ko smo bili majhni in smo hodili v šolo, so
naš učili, da je "Oče naš" najlepša molitev. Ime-
novali so jo molitev vseh molitev.

Nekoliko pozneje, ko so mislili, da dobiva
otroški razum prvo sposobnost presojanja, so nam
začeli "Oče naš" analizirati in razlagati. Naj-
lepše v tej molitvi — so nam dejali — je veliko,
brezpogojno zaupanje v nebeskega očeta.

"Zgodi se tvoja volja kakor v nebesih tako
tudi na zemlji" — to pomeni — so pravili — da
ni v človeškem sreju nobenega dvoma o božji do-
broti, ki bo gotovo vse tako uredila, da bo prav.

V tisti molitvi so tudi besede: Daj nam danes
naš vsakdanji kruh.

Tudi to so nam razlagali.

Ne skrbi za jutri, ne zbiraj za pojutrušnjem —
so rekli —, prosil Boga, naj ti da, kar potrebuješ
danes. In dal ti bo. Jutri ga prosil vnoč, in dal
ti bo zopet. Zaupaj nebeskemu očetu, in dajal ti bo
zaradi tvojega zaupanja.

Pšenica in koruza, krompir in fižol raste v
božji prirodi.

Ali Bog je izgubil oblast nad svojo naturo in
njenimi darovi. Kapitalistična družba je reformi-
rala te reči in napravila red.

Od Boga ni mogoče izprositi ne moke ne me-
sa, ne obleke ne strehe. Kapitalisti so mogočnejši
od nebeskega očeta.

Vpeljali so še drugo razliko.

Boga — s o nas učili — je treba le moliti. Ka-
pitalistom je treba vse plačati.

Molitev za vsakdanji kruh ne doseže več ne-
bes. Ako ne doseže kapitalističnega gospodarstva, se
izgubi v prazni neskončnosti kakor glas upijočega
v puščavi.

Če se hoče kaj kupiti, je treba denarja, in da
se dobi denarja, je treba staršev, ki so ga že na-
brali, kapitala, ki nosi obresti, ali pa dela.

Prositi za vsakdanji kruh se pravi prositi za
delo. Kapitalistom ni treba moliti, ker jim kup-
denarja zagotavlja vsakdanji kruh, vsakdanjo pe-
čenko, vsakdanje vino, če se jim zljubi, pa tudi
vsakdanjega šampanjca.

Molitev bi bila torej le za proletarec. Toda
Bog ne oddaja delo. Torej "oče naš" ni v nebesih,
ampak v kakšni rezideni na zemlji. Moliti nebes-
kega očeta ne pomaga nič; moliti bi bilo treba
Rockefellerja, Carnegieja, Morgana, Garyja in
Schwaba.

Tak je novodobni Olimp.

Milijonarji stoje nad Bogom.

Vojna in bestialnost.

Iz Švice prihaja grozno poročilo. Če ga člo-
vek čita, išče in išče kakšno točko, na katero bi
se mogel opreti, da mu ne bi bilo treba verjeti.
Ali ne najde je. In kadar mora naposled sam sebi
priznati, da ima to, kar čita, dokazilno moč, ga
oblije kurja polt in zbežal bi v puščavo, tja kjer
je najbolj samotna; kajti — človeka je sram, da
je človek.

Za vojne grozote gre, za barbarstvo. To je
poglavje, ki ga čita človek že s topimi čuti. Pet
mesecev traja vojna. Klanje se nadaljuje danna-
dan. Vsak trenotek se zgodi kaj strašnega. Čez
milijon ljudi je mrtvih; čez tri milijone ljudi je
ranjenih, bolnih, vjetih. Vsaka bitka, vsaka pa-
trovska praska, vsaka kanonada je grozna. Živ-
ljenje v mokrih ali zmrljih zakopih je grozno,
stradanje je grozno. Skratka — vsa vojna je
grozna.

Ali vendar je med grozotami in grozotami
razlika. Ako smo se privadili dejstvu, da je voj-
na in vemo, da ne moremo dejstva samega izpre-
meniti, smatramo tiste grozote, ki jih povzročajo
vojne operacije, za normalne. Ali četudi nam te
vsakdanje vesti otope živce in nas napravijo ci-
nične, se nam morajo vendar naježiti lasje na
glavi in postaviti dih, ako nam pridejo pred oči
opisi barbarstev, o katerih poroča profesor Reiss.

Dolgo se je Srbija pritoževala, da tepta av-
strijska armada na njenih tleh vse zakone med-
narodnega prava s petkami in da počenjanje neka-
teri njeni oddelki zverinska dejanja. Tem tož-
bam se ni pripisavala posebna važnost, kajti po-
dobne obdolžitve prihajajo od vseh koncev in
krajev, in čimdalje traja vojna, tem bolj se mno-
že.

Nekoliko več pozornosti je zbudila tožba,
katero so bili podpisali dr. Artus von Tienow,
Julij Schmidt, Janić Krasojević in dr. Nikolaje-
vić. Švicarski odsek ženevske konvencije je poslal
profesorja z lausannskega vseučilišča H. A. Reiss-
na v Srbijo z nalogo, naj preišče zadeve, kate-
rih se tiče tožba, in gleda, da dobi dokaze, s ka-
terimi bi se mogla dognati resnica.

Profesor Reiss, ki je bil nato res v Srbiji,
poglavito v okolici Šabea, je podal ženevske
konvencije poročilo o svoji preiskavi. In to po-
ročilo učinkuje, kakor da bide človeka s kolom po
glavi.

Dasi nimamo v sebi nobenega "avstrijskega"
čuvstva, dasi nam je vsa ta vojna zopna kakor
svetniku pekel, dasi nimamo z njo in z njenimi
nagibi kaj opraviti, nas je vendar sram v dno
srea, kakor da smo sami zadeti s temi tožbami.

Profesor Reiss konstatira v uvodu svojega
poročila, da gre za nemško in madjarsko vojaš-
tvo, ki je vršilo grozne zločine med mirnim srb-
skim prebivalstvom; za barbarstva slovanskih
vojakov ni našel dokazov.

Mala tolažba — ali zelo majhna! Ne višina
civilizacije in kulture, ampak plemenska sorod-
nost je preprečila še več grozodejstev. To ni si-
jajno izpričevalo za ljudi. Nemški in madjarski
vojaki so ljudje kakor češki ali slovenski. V nor-
malnih razmerah so tako dobri in tako slabi, ka-
kor ljudje drugih narodnosti. Vojna je iz njih —
gotovo ne iz vseh — napravila divjake.

Ali to, kar poroča švicarski profesor, bi bilo
vendar nemogoče, ako ne bi bile živalske strasti
umetno vzgajane in podpihovane. Kako so mora-
li učiti te ljudi, kaj so jim morali govoriti o Sr-
biji, kakšno vlogo je morala igrati inteligenca, da
so postala taka zločinstva mogoča?

Toda poslušajmo, kaj pravi profesor Reiss.

On dolži avstrijsko armado, da je požigala
srbska mesta in vasi, morila brez provokacije srb-
sko prebivalstvo, onečala žene in dekleta, uni-
čila letino in kmetije, ter izvršila vsakovrstna hu-
dodelstva, za katera ni bilo nobene vojaške potre-
be in za katera ni mogel on najti niti najmanjše
opravičbe.

Število meseca avgusta pomorjenih prebi-
valcev vsake starosti in obojega spola cenil pro-
fesor Reiss na 4500. Nobena teh žrtev ni zakrivi-
la dejanja, ki bi opravičevalo maščevanje av-
strijskega vojaštva. Na svojem umikanju čez

mačvansko planjavo so Avstrije popolnoma o-
pustošili to ozemlje. Mesta in vasi so popolnoma
uničene, prebivalci so bili trpinčeni in mnogo jih
je bilo pobitih. Celotno živilo, katere ni moglo av-
strijsko vojaštvo porabiti, so pobili.

Po letini ni bilo v tem kraju nobene sledi.
Nemško in avstrijsko vojaštvo je požgalo vso
pospravljeno žrtev.

Najgroznejše, kar pripoveduje profesor Reiss
in za kar pravi, da ima neizpodbojne dokaze, je
sledede:

Petdeset moških, ženskih in otrok je bilo z
žico skupaj zvezano in pognano v globoko jamo.
Madjarski vojaki, ki so storili to divjaško de-
janje, so streljali v to človeško grmado, in dasi so
bili med njimi še živi ljudje, so zasuli vse skupaj
s prstjo, katero so trdno potepali. Profesor Reiss
je dal odkopati to jamo in jo je fotografiral. Po
njegovem zatrjevanju je morala biti večina lju-
di še živa, ko so jih zasuli.

Tudi za drug slučaj, v katerem je bilo osem-
najst oseb z žico povezanih, starejši ljudje spre-
daj, na kraju pa dva do trileten otrok; h kateremu
je bil privezan še psiček, pravi profesor Reiss,
da je pripravljen doprinesiti absolutno zaneslji-
ve dokaze. Te ljudi so avstrijski vojaki prisilili,
da so morali plesati okrog ognja, in ko so bili ta-
ko utrjeni, da se niso mogli več gibati, so jih
z bajoneti nagnali v ogenj, kjer so se živi sežgali.

Navadni umori, izvršeni od posameznih av-
strijskih vojakov, so bili tako pogosti, da se jim
že skoraj ni posvečevala nobena pozornost.

Preiskava profesorja Reissa se je omejevala
večinoma na okolico Šabea, jugozapadno od Bel-
grada. Tukaj je našel veliko slučajev, da so bili
ljudje bičani. Žene in dekleta, ki so jih vojaki
oskrbnili, so bila poim slečena in do krvi prete-
pena. Mnogo jih je bilo zbičanih do smrti; mno-
go drugih je našel profesor Reiss v bolnišnicah,
kjer si je poskrbel njih izpovedbe in jih fotogra-
firal, da si je poskrbel dokazilni material.

V poročilu je navedenih mnogo drugih slu-
čajev bestialne okrutnosti, ki niso primerni za

objavo. Izmed posameznosti navaja, da so ne-
kemu Srbu v Čikoti odrezali nos in ušesa ter ko-
se mesa iz bokov. Drugega Srba v Dvorskem so
privezali na vetrni mlin in pri vsakem obratu so
ga bodli z noži.

Omeniti bi bilo še, da je profesor Reiss rojen
Švicar, po narodnosti pa Nemeč, torej se mu ne
more podtikati plemensko sovraštvo . . .

Ako se strmeči vprašujemo, kako je vse to
mogoče — vkljub kulturi, vkljub krščanstvu, a-
ko stikamo z drobnogledom po vzrokih in pojas-
nilih, ne moremo priti do drugega zaključka, ka-
kor da je tega zverinstva kriv avstrijski sistem.

Razumeti moramo predvsem, da je Avstrija
začela vojno z gotovim namenom, da uniči Srbi-
jo in se polasti njenega ozemlja, kakor se je po-
lastila Bosne in Heregovine.

V dobi miru smo lahko opazovali politiko
Avstrije v Bosni in Heregovini. Sistematično je
šla za tem, da uniči jugoslovanski značaj dežele.
Nemškemu in madjarskemu kapitalizmu so se na
stečaj odprla vrata; dežela je postala kolonija
kakor Kamerun ali Kjavčev. Nemški in madjar-
ski uradniki so se trumoma importirali. Doma-
če prebivalstvo se je ščevalo: Katoličani zoper
pravoslavne, pravoslavni zoper katoličane, moha-
medani zoper oboje. Tuji kapitalisti so dobivali
nezaslišane privilegije. Po prekrasnih bosanskih
gozdovih se je razvijalo roparsko gospodarstvo.
Tako se je Avstrija pripravljala, da germanizira
in madjarizira deželo.

Logično je, da ima s Srbijo enake namene.
Na vojni se pa dolgotrajni proces lahko močno o-
krajša. Čimbolj se domače prebivalstvo iztrebi,
tem hitreje se po končani vojni doseže cilj z im-
portiranjem in naseljevanjem.

Vojna Avstrije proti Srbiji ima pravi, pri-
stni roparski značaj; njen namen je kapitalistič-
na osvojitve — le na ta način je mogoče razume-
ti barbarsko metodo, s katero se vodi, metodo
groze, ob kateri se mora zjokati kultura.

PROTI MILITARIZMU.

Skrb za varnost države je lepa reč. Socialistično stališče razumejo popolnoma napačno tisti, ki mislijo, da hoče socialistična stranka državi odreči možnost obrambe, ako je napadena. Če je socializem načeloma nasproten vojni, se mora to vedno razumeti v tim zmislu, da hoče socializem ustvariti razmere, v katerih ne bo več povoda za vojno. Nikdar si pa socializem ni pripisoval moči čudežev, in od kapitalistične družbe ne pričakuje, da bo obračunala z vojni.

Socialistična stranka se bo z vsjimi močmi upirala vsaki vojni, ki gre za osvajanjem, za uničevanjem neodvisnosti drugih, za kapitalističnim razširjanjem. Ali če se košček težko pridobljene svobode ne more ohraniti drugače kakor z vojno, ne bo socializem nikdar zahteval, da naj se zaradi kakšne blede teorije svoboda žrtvuje tiranstvu.

Zaradi tega je tudi napačno misliti, da se socialistična stranka upira sistemu narodne obrambe sploh. Pač pa je med sistemom in sistemom razlika; če je eden sprejemljiv, ni zato sprejemljiv vsak.

Odločno se mora socializem upirati vsakemu militarizmu. Njegovo jedro je stalna armada. Kjer se ona vgnezdí, si prejalaslej pribori prvo mesto v državi in stlači vse druge interese podse. Militarizem postane sam sebi cilj in namen; čim se primerno razvije, ne služi več on narodu, ampak narod mora služiti njemu.

Praktično se to lahko opazuje po vseh militarističnih državah, najbolje na Nemškem in predvsem na Pruskem, kjer je militarizem dosegel vrhunec, tako da je postal vzor drugim državam, ki ga skoraj po opičje posnemajo.

Kaj pomeni militarizem, povedo predvsem proračuni takih držav, v katerih je ta sistem razvit, zlasti če se primerjajo tekem daljše dobe. Tedaj se opazi, da požirajo vojaške zahteve v nekaterih takih deželah več kakor katerakoli državna potreba, in da ne naraščajo nobeni izdatki tako hitro in v taki velikanski progresiji kakor militaristični. Kjer so stali pred štiridesetimi leti za vojaške zahteve tisočaki v proračunih, stoji danes milijoni.

Kakšno narodno gospodarsko škodo pomeni ta ogromna Molohova požrešnost, nam je jasno, ako si domislamo, da gre tu vseskozi za nepro-

duktivne izdatke. To je denar ljudstva, pometan v brezno, iz katerega se nikdar ne vrne noben vinar. To je izgubljeno delo milijonov.

Tega denarja pa bi bilo družbi treba na vseh koncih in krajih za resnične, deloma skrajno nujne potrebe.

Tisočletja že obdeluje človek zemljo, a vendar še ni dežele na svetu, kjer bi bila vsa tla tako urejena, da bi moglo poljedelstvo, živinoreja, gozdarstvo i. t. d. doseči največji mogoči uspeh. A gotovo je obdelovanje zemlje za človeštvo važnejše od militarizma, kajti zemlja ga mora rediti, in od produktivnosti zemlje je v največji meri odvisno blagostanje narodov.

Z milijardami, ki jih požira neproduktivni militarizem, bi se nešteta zemljišča lahko zboljšala, močvirja osušila, suha tla namočila, vode regulirale, skalnati hribi pogozdili in povečala vsakovrstna rodovitnost.

Ves pametni svet priznava, da je za boljše življenje sedanjega rodu in za napredek poznejših rodov treba temeljite ljudske izobrazbe. Militarizem požira denar, ki bi lahko prišel v prid šolstvu in pospešil našo splošno kulturo.

Tako se kaže militarizem škodljivca s svojo materialno nenasištnostjo. Ali njegova škodljivost sega še veliko dalje.

Kar je v moškem svetu zdravega, mora vse v njegove kasarne. Nekoliko let mora tam preživeti komisio življenje, čigar glavna vsebina je disciplina in subordinacija. Toda v vojašnici ne gre za tisto disciplino, ki je potrebna v vsaki družbi in ki je temeljena na solidarnosti, temveč za slepo zatajevanje samega sebe, za brezpogojno priznanje, da je misel greh in da razum ne tiči v glavi, ampak v zvezdi ali v katerem že znamenju, ki označuje šaržo. Korporal je absolutno modrejši od vojaka, lajtnant je pa že cel Sokrates.

In lajtnant je stalna zvezda na militarističnem nebu. On ostane v kraljestvu kasarne, kadar odidejo prvi, drugi, tretji rekruti. Oni, civilisti, se vrnejo kot rezervisti, on je še vedno tam. In novi rekruti, novi rezervisti prihajajo, rođ za rodom, vsi pod njegovo roko, pod njegovo komando. On postane stotnik, major, civilisti so vedno le rekruti in rezervisti. Oni lahko opravljajo najvažnejše posle v meščanskem življenju —

zanj so vedno le rekruti in rezervisti. Tesar in profesor, kmet in umetnik, kovač in izumitelj mu mora salutatirati in "pokorno javljati," ter ga smatrati za višje bitje.

Tako nastane v militaristični državi posebna privilegirana kasta, ki ni nič manj domišljiva kakor nekdanji fevdalci in ki hote ali nehoti ubija demokratizem.

Institucija enoletnih prostovoljcev in rezervnih častnikov, ki jo potrebuje militarizem ne le zato, da mu ne zmanjka oseb za oficirska mesta, ampak tudi zato, da se ne zameri "boljšim slojem," prenaša militarističnega duha v civilno življenje. Po državnih, deželnih, mestnih uradih, povsod kjer je kaj oficielnega, povsod kjed so "šarže" in "rangji" se vpeljuje subordinacija po vojaškem vzoru. Birokracija se uniformira, dobiva znamenja svoje stopnje in se s svojo obleko povzdiguje nad "navadne" civilne ljudi.

Če je današnja Prusija takorekoč ena sama velika kasarna, se lahko pravi, da grede vse militaristične države to pot in se bližajo temu cilju.

Nobene salomonske modrosti ni treba, če se hoče spoznati, da izpodjeda tak sistem vse temelje demokracije in vsebuje največjo nevarnost za ljudski napredek.

Z militarizmom je vrednost ustavnosti in parlamentarizma popolnoma paralizirana. Države z razvitim militarizmom so absolutistične, pa naj bo njih konstitucionalna oblika kakršna koli.

V pruskem deželnem zboru je pred par leti neki naduti junker dejal: "Česar mora vedno imeti toliko moči, da ukaže lajtnantu, naj vzame deset mož in z njimi razčene parlament."

Zgrazali so se zaradi teh besed; nesramne so bile. Ali da je na Pruskem tako se ne da tajiti. Če bi cesar poslal lajtnanta in deset mož z nasajenimi bajoneti v deželni zbor, bi se ta razšel in bil bi konec besed.

Ko je bila pred Khuen Hedervaryjevo vlado na Ogrskem opozicija v večini in je prišla v konflikt s krono, ni sicer cesar poslal lajtnanta v parlament, pač pa obrsta Fabriciusa, in ta je z bajoneti razgalil poslanca prav tako, kakor bi bil to lahko storil lajtnant ali pa tudi feldvebel. Ljudska volja, ki je poslala poslance v parlament, ni bila vredna piškavkega oreha. In ko je

postal Khuen Hedervary ministrski predsednik, je predelal tudi to ljudsko voljo po svoje — zopet s pomočjo militarizma. Kjer se je bilo bati da bi zmagala opozicija, tja je prišlo vojaštv "čuvaj red." in v vsakem takem kraju je vlada dobila večino.

Kdor bi hotel zbirati take dejanske primere, bi lahko posvetil temu delu vse življenje, imel bi vedno dosti opravka, in sestavil bi lahko celo, veliko knjižnico.

To so tehtni in pretehtni razlogi, iz katerih se demokratični socializem upira militarizmu. Še posebno važen pa je ta moment, da je militarizem vedno nevaren delavskemu gibanju. Danes jih je na tisoče na evropskih bojiščih s puškami v rokah, ki ne morejo vedeti, če ne pride kmalu p vojni dan, ko se bodo ravno te puške obračale proti njim, kakor so se že obračale.

Zagovorniki militarizma nam radi pojo pesem o njegovi vzgojalni vrednosti. Pri vojakih — pravijo — se ljudje navadijo reda in imajo od tega korist za vse življenje.

Mi bi brez pomisleka priznali še več. V Avstriji n. pr. kjer je ljudsko šolstvo še vedno zelo zanemarjeno, se je marsikdo že pri vojakih naučil čitati in pisati. Take slučaje poznamo sami in ni nam jih treba še le dopovedovati.

Ali taki dokazi nas ne morejo prepričati. Ako bi militarizem le nekoliko milijonov manj pogoltnil, bi ostalo za šolstvo toliko denarja, da bi vsi duševno zdravi lahko znali ne le čitati in pisati, ampak še kaj več, in ne bi bilo treba tistih drobtin, ki jih pobere ta ali oni posameznik v kakšni "Unteroffiziers-Bildungsschule."

Kar se tiče reda, mislimo, da je tudi to naloga šole, v katero pride človek prej kakor pa v kasarno, kamor prinese večinoma že gotov značaj. Razuntega pa je tisti "red" ki si ga želimo in ki naj izhaja iz svobodnega spoznanja potrebe, nekaj drugega kakor red iz vojašnice.

Tudi v Ameriki imamo ljudi, ki se trudijo, da bi presadili evetko militarizma sem. In priznati se jim mora, da niso leni, temveč razvijajo veliko delavnost in agitacijo. O nagibih, ki jih vodijo pri tem delu, izpregovorimo drugič. Vpričo njihove vsiljive propagande pa je skrajno potrebno, da spozna ljudstvo vse nevarnosti militarizma, da se jim bo znalo tudi uspešno upreti.

Berchtold demisioniral.

Kdo je Berchtold?

Grof, avstro-ogrski minister za zunanje zadeve, veleposelnik — velika reč. Našim čitateljem je znan.

Tudi njegova demisija je velika reč. Vse časopisje poroča, da je povsod zbudila senzacijo.

To je pač naravno. Ako demisionira vodja zunanje politike v državi, ki se vojskuje, sredi vojne, mora to senzacionalno učinkovati. V Berchtoldovem slučaju gre pa še za to, da ni bil le vodja avstrijske zunanje politike, ampak tudi povzročitelj vojne, iz katere sedaj beži.

Nobeno politično mesto v državi ni v slučaju vojne tako važno kakor mesto zunanje ministra. Posebno velja to za habsburško monarhijo, v kateri prihajata ministrska predsednika že zaradi tega manje do veljave, ker sta dva in ker predstavljata dve državi, medtem ko reprezentira zunanji minister enoto.

Nehote mora vsakdo vprašati, kaj se je zgodilo, da zapuša krmar ladjo v tako kritičnem času in potrjuje na ta način vpričo vsega radovednega sveta, da nekaj važnega v državi ni v redu. Kajti Berchtoldov odstop se ne da zakrinkati s pretvezo, ki se navadno rabi pri odstavljanju nesposobnih generalov, češ da odstopajo iz zdravstvenih razlogov ali pa zaradi starosti.

Grof Berchtold je razmeroma mlad mož in o kakšni resni nenadni bolezni ni nihče ničesar slišal.

Zdi se, da v Avstriji čutijo, da se za to demisijo ne morejo iskati pretveze, ker se ne bi dal nihče na svetu preslepiti z njimi. Če pa je tako, tedaj tiči v tem že priznanje, da je zunanji minister demisioniral iz političnih razlogov, in sicer morajo biti to zelo tehtni razlogi, zakaj zaradi malenkosti ne bo noben vodilni minister v takem času zapuščal svoje odgovornosti in kazal svetu sliko notranjih razprtij.

Grof Berchtold je pred javnostjo v prvi vrsti odgovoren za sedanjo vojno. On je sestavil in odposlal tisti ultimatum Srbiji, ki je moral povzročiti vojno, ker jo je hotel povzročiti.

Diplomatični posli so po vseh sedanjih državah tajni, v Avstriji z njenimi absolutističnimi tradicijami še nekoliko bolj kakor drugod. Zato je tudi Berchtoldova demisija zavita s skrivnostnim pajčolanom, in preden se bo izvedela vsa resnica, bo preteklo precej časa. Tako bo tudi še treba potrpljenja, preden bo natančno znana vloga, ki jo je Berchtold igral v avstrijski politiki.

Sedanji ex-minister je bil svoj čas avstrijski veleposlanik v Petrogradu, in zato so razni državniški preroki od njegovem imenovanju sklepali, da bo vodil politiko zblizanja in sporazuma med Avstrijo in Rusijo.

Imenovan je bil v čudni dobi. Njegov predhodnik je bil grof Aehrenthal, ki je izvršil aneksijo Bosne in Heregovine, kar je položilo v evropsko politiko kal velike nevarnosti. Pozneje si je na drugi strani pridobil znatno zaslug s tem, da je preprečil vojno, katero je hotel izzati avstrijski generalni štab z Italijo.

Aehrenthal je težko obolel in zaradi tega večkrat podal cesarju svojo demisijo, ki pa ni bila sprejeta. Dobil je daljši dopust in namestnika. Ali — zadnji dan, tik pred njegovo smrtjo mu je bilo naznanjeno, da je Franc Jožef blagovolil sprejeti njegovo demisijo in imenovati Berchtolda za njegovega naslednika.

To se popolnoma vjema z blagiimi srčnimi lastnostmi habsburške hiše...

Prvi meseci Berchtoldove dobe so bili razmeroma mirni. Značilno je bilo le to, da je trdovratno podpiral vse zahteve vojnega ministertva, tudi tiste, ki so bile tako pretirane, da se jim je upiral celo ogrski finančni minister.

Velik preobrat je nastal, ko je izbruhnila balkanska vojna. Berchtold je sicer proglasil nevtralnost Avstrije, ali kmalu se je očitno pokazala njegova protisrbska politika, ki se je hitro stopnjevala do neutajivega sovraštva. Ne le da je Avstrija kljub svoji oficielni nevtralnosti delala Srbiji zapreke na vseh koncih in krajih, jo je tudi naravnost provocoirala; pod Berchtoldovim ministertvom je bil vpeljan tisti infamni sistem

političnih in časnarskih laži, ki je imel namen očrniti Srbijo pred vsem svetom kot barbarično in razbojniško državo in tako najti umeten povod za napad.

Iz govora bivšega italijanskega ministrskega predsednika Giolittija na javni seji italijanske zbornice je sedaj znano, da je Avstrija takrat res hotela napasti Srbijo in da je zahtevala v ta namen nemško in italijansko pomoč. Da bi mogla iz ofenzivne vojne napraviti defenzivno, je Berchtoldova diplomacija s pomočjo svojega podlega "literarnega biroja", ki je oskrboval časopise z infamno zlaganimi vestmi, kovala zaporedoma afere začenši s Prochaskovo, pa dalje brez konca in kraja.

Znano je, da sta se na Dunaju borili mirovna in vojna stranka za odločilni vpliv. Nekateri so mislili, da zastopa Berchtold protivojno strujo. Zdi se nam, da so se motili. Kajti ravno oficielna politika je bila ves čas provokatorična, in mobilizacija avstrijske armade, ki je trajala še čez drugo balkansko vojno, je le povečala izzivanje.

Pomirila se ni avstrijska zunanja politika niti tedaj, ko je bilo na Balkanu že vse demobilizirano. Srbija je izkušala doseči boljše stike z Avstrijo in je imenovala Jovanovića za svojega poslanika na Dunaju, o katerem je znano, da se je trudil za mirno sosedovsko razmerje. Ali Berchtold je bil hladen kakor led.

Naposled je prišel sarajevski atentat, ki je za nas še vedno nepojasnjeno poglavje. Berchtold se je mesec dni pripravjal, da je sestavil svoj ultimatum. To je toliko časa, da ne more biti govora o ppenagljenju. Jasno je, da je bila vsaka beseda pretehtana, in vsi, ki so sodelovali pri sestavljanju tega dokumenta, so se morali zavedati, kakšne posledice mora imeti tak ultimatum. Dokaz je tudi v tem, da se je Avstrija že takrat popolnoma pripravila za mobilizacijo.

Berchtold je za ultimatum absolutno odgovoren, ne le po splošnih diplomatičnih šegah, ampak tudi zato, ker bi bil moral brezpogojno demisionirati, če se ne bi bil stringal z vsebino in formo spisa in z njegovimi neizogibnimi posledicami.

Berchtold je odgovoren za vojno.

In sedaj, po petih mesecih te vojne demisionira.

Zakaj? Kaj se je zgodilo? Kaj se godi v Avstriji? Kakšne struje se bojujejo tam? Kakšna velika nasprotja se krešejo tako, da se ne dajo več utajevati?

V Berlinu pravijo: menjava ministrov se označuje za nepričakovano. To pomeni, da je tudi nemška vlada presenečena.

Iz Kodanja poročajo: Demisija grofa Berchtolda je povzročila velikansko senzacijo in bo imela velik moralen vpliv. Visok diplomat izjavlja, da so že dolgo vladala velika nasprotja med nazori cesarja Franje Josipa in grofa Berchtolda. Zadnji je izjavljal, da ne more biti več sporazumen z avstrijsko vojno taktiko in priporočal je baje, naj se sklene mir pod najugodnejšimi pogoji, ki so v sedanjih razmerah še mogoči, preden bo Avstrija popolnoma ruinirana.

Iz Londona brzojavljajo: Vest, da je grof Berchtold resigniral in da ga nadomesti baron Štefan Burian, je izzvala v evropskih diplomatičnih krogih senzacijo. Grof Berchtold, ki je nekaj let vodil zunanje zadeve Avstro Ogrske, je odgovoren za noto do Srbije, ki je izzvala vojno. Dejstvo, da je bil Oger imenovan za njegovega naslednika, se tukaj tako razlaga, da bo Ogrska posledje igrala znatno vlogo v vodstvu dvojne monarhije. Dasi je Ogrska edina z Avstrijo glede na vojno, je vendar že večkrat pokazala svojo nezadovoljnost glede na vojno vodstvo. — Grof Tisza se je že večkrat pritožil, a ker je našel na avstrijskem dvoru gluha ušesa, je šel v Berlin, ker je imel audienco pri nemškem cesarju. Zahteval je, da dobi Ogrska tisto mesto, ki ji gre v dvojni monarhiji.

To so vesti, to so uganke.

Ali eno je jasno: Nekaj velikega se maje, nekaj poka v habsburški monarhiji. To dejstvo je zapečatila senzacionalna Berchtoldova demisija.

Iz velike blaznice.

Ko je izbruhnila vojna, so kratkovidni ljudje v Berlinu s popolnim prepričanjem računali, da planejo Japonci na Rusijo in odvzamejo na ta način Nemčiji glavno breme. V Berlinu je živelo precej Japoncev, zlasti dijakov, ki so študirali na sveučilišču in na tehniku. Čim so Berlinčani tiste dni opazili kakšnega Japanca na ulici Unter den Linden ali pa na elegantni Friedrichstrasse, so ga objemali, pritiskali na prsi in poljubovali.

Kakor je znano, je prišlo drugače; in kdor je imel kaj soli v glavi, je lahko pričakoval, da se Japonsko ne udeleži vojne drugače kakor ob strani Anglije. Berlinčani pa so bili vendar zelo presenečeni.

Zdaj piše veliki nemški šmok Maksimilian Harden, eden prvih gobezdačev pred bogom, v svoji "Zukunft" sledeče:

"In koga ne oblije rdečica sramu, če se spo-

mnimo, da so nemške žene in nemški možje na javni ulici objemali in polni navdušenja pritiskali kot zaveznike na svoje prsi te rumenkaste oponaševalce in samo — opice?"

Če bi se Japonci tepli za Nemčijo, ne bi bili oponaševalci in opice.

Turški list "Sabah" pravi, da je bil turški jezik pod vplivom francoščine in prevzel iz nje različne izraze; zdaj pa je sklenjeno, da se bodo za bodoče namesto njih rabile nemške besede. Tako n. pr. ne bodo več rekli monsieur ampak Herr, ne madame ampak Frau i. t. d. — Zakaj? Zato, ker so Nemei vojni zavezniki Turčije.

Badenski vladni list "Karlsruher Zeitung" objavlja med drugim imena padlih vojakov, ki so bili v miru badenski uradniki. Da se pa tudi

po smrti ne bi zgodila kakšna insubordinacija, navaja ta imena strogo po "rangju", ki so ga imeli kot uradniki. Celo nekemu uradnemu organu je to preveč, pa pravi: "Po našem mnenju naj bi se na polju časti skupno padli tudi v "Karlsruher Zeitung" skupno registrirali, pa najsi tudi sveti Birokracij malo omedli, od česar se bo potem v miru itak lahko temeljito pozdravil."

Na Nemškem imenujejo Japonce sedaj le rumene opice. V času ruskojaponske vojne so jih imenovali visoko kulturne narode.

Darwinova teorija je ocej preobrnjena.

Glasiło nemških babie piše v štev. 20: Bližu Jofingena v Švici živi neka žena, ki je po rodu Švicarka. Omožila se je z nekim Nemeem

in je imela z njim dva sina. Po njegovi smrti se je vnovič omožila, in sicer s Francozom. Tudi z njim je imela dva sina. Ko je izbruhnila vojna, sta morala oba starejša vstopiti v nemško, oba mlajša pa v francosko armado. Tako so si bratje postali "sovrážniki"! In vsi štirje so že padli.

Naj bo država monarhija ali republika, absolutistična ali ustavna — njena vlada je vedno kapitalistična, ako je v deželi gospodarstvo kapitalistično.

Vojna za krščanstvo in vojna za islam, pa vendar enaki interesi. Kdo reši to uganko?

Potiorek pravi, da Avstrija ni iskala vojne s Srbijo. Nismo vedeli, da je Srbija poslala ultimatum Avstriji.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1902.

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORSEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOCMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomočni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
Iprejvna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovoljno pošiljati, gl. tajniku
Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

IMENIK IN NASLOVNIK URADNIKOVA KRAJENIH DRUŠTEV A.S.B.P.D. V LETU 1915.

Št. 1. Frontenac, Kans.

Predsednik: John Miklaue, box 227; tajnik Louis Bresnikar, Lock Box 38; blagajnik Leo Hromek, box 263. Vsi v Frontenac, Kansas. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 2. Chicopee, Kans.

Predsednik Joe Lesjak, box 65; tajnik And. Polowich, box 23; blagajnik Fr. Stumpf, box 25. Vsi v Chicopee, Kans. Seja se vrši vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 3. Newburg, Kans.

Predsednik: Anton Malis; tajnik John Črepinšek, box 29; blagajnik John Strah, box 60. Stanujejo vsi na R. F. D. No. 2, Mulberry, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 4. Mineral, Kans.

Predsednik: Louis Mandelj, Stone City, Kans.; tajnik Frank Košitz, box 32, Mineral, Kans.; blagajnik Fr. Spelser, box 131, Mineral, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 5. Weir, Kans.

Predsednik: Tomaž Mravljia; tajnik Yodock Moosbrugger; blagajnik Peter Kukovic. Vsi v Weir, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 6. Yale, Kans.

Predsednik: Anton Močnik; tajnik Josef Grošelj; blagajnik Frank Šetina. Stanujejo vsi na R. R. No. 8, Pittsburg, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 7. Curanville, Kans.

Predsednik: Joe Knes; tajnik Joe Miklaue; blagajnik Peter Hofer. Stanujejo vsi na R. R. No. 8, Pittsburg, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 8. Fleming, Kans.

Predsednik: Mateuž Lomšek, R. R. No. 2, box 82, Cherokee, Kans.; tajnik Jacob Cukjati, R. R. No. 2, box 83, Pittsburg, Kans.; blagajnik John Bobnar, R. R. No. 2, Cherokee, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 9. Redley, Kans.

Predsednik: Frank Vehar; tajnik Alex Cukjati, box 81; blagajnik Louis Lekše. Vsi v Radley, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 10. Jenny Lind, Ark.

Predsednik: Mike Pavčnik, box 82; tajnik Frank Grile, box 37; blagajnik Anton Kolbe. Vsi v Jenny Lind, Ark. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 11. Breezy Hill, Kans.

Predsednik: John Pečnik, R. F. D. No. 2, Mulberry, Kans.; tajnik Rohus Godina, box 13, Breezy Hill Sta., Mulberry, Kans.; blagajnik John Zordani, Breezy Hill Sta., Mulberry, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 12. Cherokee, Kans.

Predsednik: Leo Preložnik; tajnik Martin Premk, box 21; blagajnik Andrej Medved, box 2. Vsi v Cherokee, Kans. Seja se vrši vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

Št. 13. Adamson, Okla.

Predsednik: Frank Škvarš, box 54; tajnik John Piek, box 238; blagajnik John Gregorina. Vsi v Adamson, Okla. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 14. Maynard, Ohio.

Predsednik: Anton Resnik, box 501; tajnik Louis Enoch, box 343; blagajnik Joe Mihene, box 22. Vsi v Maynard, O. Seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu.

Št. 16. Franklin, Kans.

Predsednik John Zager, box 8e; tajnik Vincenc Esgoršek, box 45; blagajnik Ant. Košir, box 20. Vsi v Franklin, Kans. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 17. Carney, Iowa.

Predsednik: Vincenc Pirnat, R. No. 4, E. Des Moines, Iowa.; tajnik Mike Krantz, R. No. 4, Des Moines, Iowa.; blagajnik Louis Blasnik, box 61, Car-

ney, Iowa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 18. Winter Quarters, Utah.

Predsednik: Vincenc Ravnikar, box 72; tajnik And. Unuk, box 18; blagajnik Ant. Shumer. Vsi v Winter Quarters, Utah. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 19. Black Diamond, Wash.

Predsednik: Joe Barkelec; tajnik Frank Draml, box 830; blagajnik Filip Sternig, box 264. Vsi v Black Diamond, Wash. Seja vsako 4. nedeljo v mesecu.

Št. 20. Ely, Minn.

Predsednik: Louis Champa, box 961; tajnik Frank Martinjak, box 178; blagajnik Dom. Mestnik, box 80. Vsi v Ely, Minn. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 21. Witt, Ill.

Predsednik: Paul Obregar, box 402; tajnik John Repolusky, box 494; blagajnik Luka Dornovšek, box 424. Vsi v Witt, Ill. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 22. Huntington, Ark.

Predsednik: John Novlan; tajnik Frank Senger R. F. D. No. 191, Huntington, Ark.; blagajnik Jernej Zore, Huntington, Ark. Seja se vrši vsako 4. nedeljo v mesecu.

Št. 23. Pleasant Valley, Pa.

Predsednik: Frank Zajc; tajnik John Hribernik, box 158; blagajnik Math Breznik, box 116. Vsi stanujejo na R. F. D. No. 2, Irwin Pa. Seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu.

John Černe, gl. taj.

IZZA SARAJEV. ATENTATA

Napadalec na prestolonaslednika nadvojvoda Frana Ferdinanda in njegovo soprogo vojvodinjo Hohenburg, Princepa in Čabrino-viča, so iz Sarajeva prepeljali v neko kaznilnico na Češkem. Zgodilo se je to tajno, tako da v Sarajevu o transportu niso vedeli. Oba obsojenca so prepeljali vklejana v zaprtem vozu na kolidor, odkoder sta odpotovala preko Zagreba. Prestala bosta kazni v neki češki trdnjavi.

Kakor je znano, je bilo sedem drugih obtožencev, ki so bili obdolženi sokrivde pri atentatu, obsojenih na smrt na vešalih. O njihovi končni usodi ni bilo še nobenega poročila. Vest o prevozu Principa in Čabrinoviča obuja zopet spomin na ta čudni proces in na atentat, v katerem je še vedno toliko skrivnostnega.

KROMPIR.

Deželni odbor je naročil večje množine krompirja. Krompir bo stal približno 12 kron od kvintala na železniški postaji v Gorici. Ako bi ena ali več občin hotele naročiti cele vagonne, se bo blago odposlalo na železniško postajo, ki jo občine navedejo. Višje transportne stroške bodo morali plačati naročniki, oziroma bodo nižji troški na njihovo korist. Blago se bo moralo plačati ob izročitvi. Krompir v množinah pod 1 q se ne bo dajal.

Neka dunajska korespondenca poroča: Vlada je izvedela, da nakupujejo trgovci v velikih množinah krompir z namenom, da ga izvažajo. To zbuja seveda med prebivalstvom bojazen, da bo ostalo za porabo doma manj krompirja in da se bo vsled tega izdatno podražil. Vlada pa ne dovoli, da se ne podraži to najpotebnejše živilo, nobenega izvoza krompirja in bo proti vsem po izkusom izvoza nastopila kar najbolj energično.

DAN BREZPOSELNIH.

Akcijski odbor eksecutive Socialistične stranke v Ameriki je na svoji nujni seji sklenil sledeči proglas:

Pet milijonov mož in žena je v Ameriki brez dela.

Nekaj velikega se mora zgoditi, in delavci so edini, ki morejo to storiti.

Predlagamo petek, 12. februarja, za narodni dan brezposelnih. Velika armada brezposelnih, ki roma pobita in potrta v bedi od mesta do mesta in prosjači povzod za delo, pomeni veliko socialno tragedijo.

To je tragedija trpečih in obenem tragedija za one, ki se morajo vsak trenutek bati, da bodo tudi vržni mednje. Tragedija je za narod, ki mora naposed prenašati vse posledice, ki izvirajo iz nje.

Za nas, ki delamo, za nas iz organiziranega delavskega gibanja in iz socialističnega gibanja pomeni ta tragedija dvojno nevarnost. Vse, kar nam je drago, vse upanje naše lastne osvoboditve ali našega socialnega napredka, vsaka možnost razvoja naših organizacij je na kocki.

Naj li vztrajamo vedno kakor gluhi, kakor živina, ki se goni v klanovico, kot žrtve nepopravljive, nepotrebne socialne tragedije?

Vse v tej krizi nam ukazuje, da pripravimo globoko segajočo akcijo, ki pokliče delavce naroda

vod zastavo. Z ozirom na te razmere, kakršnih še ni bilo, je akcijski odbor sklenil razglasiti Lincolnov rojstni dan, 12. februar 1915 za vse delavke in socialistične organizacije za dan brezposelnih. Ta dan naj se prirede po vseh mestih po vsej deželi veliki shodi organiziranega delavstva in socialističnih sil kot demonstracija proti brezposelnosti. Razpravlja naj se o sredstvih in potih, ki so mogoča, da se ublaži beda in odpravi zlo, ki izvira iz te socialne tragedije.

V vseh vaseh, v vseh mestih mora ta dan s tisočeri odrov zadoneti protest brezpravnih proti sramoti brezposelnosti. Sklep delavstva, da se za vedno odpravijo te razmere, mora dne 12. februarja odmevati po vsej deželi.

Delavci, demonstrijate za svoje pravice!

USTAVLJENA PREISKAVA.

Vojno sodišče v Ljubljani je ustavilo preiskavo proti bivšemu ljubljanskemu županu Ivanu Hribarju in proti profesorju dr. Fr. Hešiču. Oba sta izpuščena.

Vest ljubljanskih listov, da je Hribarj obsojen na 18 mesecev, torej ni bila utemeljena.

Zaprli so oha, ko se je vojna pričela, kakor so zaprli v Ljubljani čez 600 oseb, enostavno zato ker so jim bile "sumljive".

TRIMESEČNI RAČUN J. S. Z. od 1. oktobra do 31. decembra 1914.

DOHODKI.

Oktober:	
Prenos iz septembra	\$370.95
Prispevki članov	382.85
Članske knjžice	.85
Znaki	15.00
Literatura	17.90
Agitacijski fond	53.40
Fond za zvezno tiskarno	95.55
Razno	4.53
Skupaj	\$941.13

November:

Prispevki članov	\$302.90
Članske knjžice	1.66
Znaki	9.50
Literatura	1.15
Fond za zvezno tiskarno	33.60
Repričev fond	2.90
Dolgovi in drugo	19.37
Skupaj	\$370.18

December:

Prispevki članov	\$350.88
Članske knjžice	3.60
Znaki	4.65
Literatura in naročnina na liste	21.60
Fond za zvezno tiskarno	61.80
Repričev fond	4.25
Agitacijski fond	6.60
Razno	6.80
Skupaj	\$460.18
Skupaj dohodkov	\$1,771.39

IZDATKI.

Oktober:

Stranki za članarino	\$189.50
Zvezni tiskarni	190.70
Plače	96.80
Poštnina	18.84
Literatura	2.00
Agitacija in pot. stroški	80.80
Tiskovine, pečati in druge potrebščine	2.00
Stranki za znake in čl. knjžice	100.00
W. F. of M. za obrambni fond	10.00
Razno	5.97
Skupaj	\$696.61

November:

Stranki za članarino	\$153.80
Zvezni tiskarni	109.95
Plače	24.00
Poštnina	14.00
Literatura	5.65
Tiskovine in urad. potrebščine	17.25
Razno	3.60
Skupaj	\$328.25

December:

Stranki za članarino	\$172.90
Zvezni tiskarni	138.12
Internal Revenue kazni	10.08
Plače	24.00
Poštnina	18.00
Literatura	10.40
Agitacija	6.50
Tiskovine	8.30
Stranki za znake in čl. knjžice	40.00
Posojili Ital. Federaciji	25.00
9 delnic J. D. T. D.	90.00
Razno	.45
Skupaj	\$543.75
Skupaj izdatkov	\$1,568.61
Dohodki	\$1,771.39
Izdatki	\$1,568.61
Gotovina dne 31. decembra 1914	\$ 202.78

IMETEK.

Gotovina dne 31. decembra	\$ 202.78
Klubi dolgujejo zvezi	123.69
Inventar	114.00
9 delnic J. D. T. D.	90.00
Na banki za zvezno tiskarno	2,882.34
Skupaj	\$3,412.81

Stranki za znake in tiskovine	\$44.41
Klubov kredit	2.40
Skupaj	\$46.81
Imetek	\$3,412.81
Dolg	46.81
Čisti imetek dne 31. decembra	\$3,366.00

Poročilo o razpečanih znamkah J. S. Z. v mesecu decembru 1914.

Država	Mesto	Število razpečanih znamk	Dobročki	Razdeljeno: Gl. stan County in soc. str. Arz. org.
Ill.	E. St. Louis	56	2.20	
"	Nokomis	60	6.00	
"	Springfield	20	2.00	
"	Chicago 6	90	9.00	
"	Chicago 20	50	5.00	
"	Staunton	11	1.10	
"	Chicago 1	25	2.50	
"	Zeigler	25	2.50	
"	Chicago 60	25	2.50	16.40 16.40
Ark.	Huntington	19	1.90	
"	Hartford	20	2.00	1.95 1.95
Calif.	San Francisco	68	1.00	50 50
Colo.	Pueblo	20	2.00	1.00 1.00
Ind.	Indianapolis	15	1.50	
"	Clinton	32	3.20	2.35 2.35
Kans.	Stone City	17	1.70	
"	W. Mineral	13	1.30	
"	Ringo	50	5.00	
"	Skidmore	11	1.10	
"	Frontenac	25	2.50	
"	Stone City	20	2.00	
"	Carona	20	2.00	7.80 7.80
Minn.	Virginia	12	1.20	
"	Ely	8	.80	
"	Ironton	10	1.00	1.50 1.50
Mont.	Helena	135	13.50	
"	Rear Creek	17	1.70	
"	Red Lodge	20	2.00	
"	Klein	42	4.20	10.70 10.70
Mo.	St. Louis 129	25	2.50	
"	St. Louis 14	25	2.50	2.50 2.50
Mich.	Detroit 61	100	10.00	5.00 5.00
Ohio	Youngstown 18	20	2.00	
"	Youngstown 62	20	2.00	
"	Barberton	10	1.00	
"	Akron	10	1.00	
"	Cleveland 27	40	4.00	
"	Cleveland 71	20	2.00	
"	Steubenville	10	1.00	
"	Lorain	15	1.50	7.25 7.25
Pa.	Forest City	6	.60	
"	Large	20	2.00	
"	Bessemer	48	4.80	
"	N. S. Pittsburgh 3	50	5.00	
"	W. Newton	7	.70	
"	McKees Rocks	15	1.50	
"	Sharon	31	3.10	
"	Duilo	36	3.60	
"	Sygan	20	2.00	
"	N. S. Pittsburgh 131	20	2.00	
"	New Brighton	20	2.00	
"	Woodlawn	20	2.00	
"	Bentleyville	11	1.10	
"	Fitz Henry	20	2.00	
"	Hermine 63	16	1.60	
"	Hermine 69	10	1.00	
"	Primrose	11	1.10	
"	Elsworth	30	3.00	20.55 20.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VS. KI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —
Jugoslovenska delavska listovna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglašni pogodbeni. Pri spremembi bivaliteta je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe
Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by
South Slavic Women's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS
Telephone: LAWDALE 9677

DEFAVDIRANI DAVKI.

Stebri sedanje družbe so ljudje, ki imajo kaj pod palec. Kdor nima nič, je lump in nevaren družabnemu radu. Proletariat živi od družbe, kapitalisti jo vzdržujejo.

Le — nekoliko lukenj je v teh kapitalističnih resnicah.

Vzdržavati družbo se pravi med drugim tudi plačevati njene potrebe. Ne mislimo se tukaj baviti z vprašanjem, če ne nosi tega bremena pravzaprav delavsko ljudstvo, ki mora s svojim delom ustvarjati bogastva kapitalistov. Če bi natančneje preiskali to vprašanje, bi lahko prišlo na dan, da bi se podrla vsa družabna zgradba, če bi se izpodmeknili stebri, ki jo drže pokonci, ki pa niso kapitalistični, temveč delavski.

Ampak pustimo za enkrat to preiskavo in vzemimo enostavno dejstvo, da imajo kapitalisti denar. Ker so ponosni, da vzdržavajo družbo, bi jo morali res tudi s ponosom vzdržavati. To se pravi: Vzdrževanje ne bi smelo biti le v besedah, ampak tudi v dejanjih. Zlasti bi morali z največjim veseljem plačevati davke, da, kar pehata bi se morali v davkarje in gledati, da jih nihče ne prehit pri tem važnem opravku.

Ljudje pa pravijo, da je ta reč v resnici malo drugačna. Zdi se, da so se moderni kapitalisti nekoliko navzeli nazorov starih fevdalcev, ki so tudi smatrali plačevanje davkov za nevihtežko in poniževalno.

Pred kratkim je čikaški državni pravdnik Maelay Hoyne napovedal, da bo dal v 48 urah aretirati vse čikaške kapitaliste, ki so pridržali pripadajoče davke. Minilo je dostikrat 48 ur, ali aretirani ni bil nihče.

Naenkrat je Hoyne presenetil svet. Dvignil je obtožbo proti milijonarju Juliju Rosenwaldu, predsedniku tvrdke Sears, Roebuck & Co. To je bila za meščansko časopisje velika senzacija. Reporterji so intervjuvali Hoyna in Rosenwald in njegovega advokata in še druge zanimive ljudi, pa so z njihovimi odgovori in razlagami polnili dolge kolone zjutraj, popoldne in zvečer. Milijonar obtožen! To se ne zgodi vsak dan.

Ko se je senzacija malo poglobila, jo je Hoyne poživil z napovedjo, da obtoži še 16 drugih kapitalistov iz enakega razloga, in sicer: James H. Douglas, H. O. Duntley, Austin B. Carpenter, R. G. Gregory, Lucius G. Fisher, W. R. Sterling, R. T. Crane, John W. Duntley, James P. Soper, Clarence M. Wooley, Mason H. Sherman, Robert Stuart, F. A. Delans, S. L. Avery, Adam Kreutzer, Frank L. Roenitz.

Najpikantnejše je bilo pri tem to, da sedi v poroti, ki preiskuje davčne defraudacije, pet junakov, ki so sami "pozabili" izpolniti davčne prijave.

Ali tudi nasprotna stran je skrbel, da ne zmanjka pikantnosti, pa je razglasila, da njih preganjanje Hoyne sam ni izpolnil davčnih listin o osebnem imetju. Leta 1913. je bil kaznovan, ker ni plačal 500 dolarjev od svoje osebne lastnine. Lani je priznal, da ima take lastnine za 1.571 dolarjev, s čimer je prvi izpolnil svojo državljansko dolžnost. Svoje prejšnje neplačevanje opravičuje s tem, da je bil

zakon prej samo mrtva beseda. On pa jo baje oživi.

Kako jo oživi, se bo moralo pač šele pokazati. Medtem je namreč Hoyne zopet opustil zasledovanje neplačnikov, in proces teče samo zoper Rosenwald. Krivdo vali Hoyne na tukajšnje časopisje, ki suženjsko varuje milijonarske neplačnike, zato ker oglašajo v listih. Ti časopisi so združeni v velikim kapitalom proti malim davkoplačevalcem in delavcem. Časniškarski trust hoče razbiti ves zakonski in sodni aparat v okraju. In Hoyne mu ne more do živoga...

Edinega Rosenwald ima v rokah in ga drži.

Bilo je vprašanje, zakaj ne zahteva državni pravdnik za ta služaj posebne veleporote. Vzrok prihaja zdaj na dan. Hoyne pravi, da ima dokaze, po katerih je bil Rosenwald v sporazumu z nekim pravnikom, da bi se z njegovo pomočjo varoval plačevanja davkov.

Julius Rosenwald je sam pozval urednike čikaških kapitalističnih časopisov, da bi pisali za reformo davčnega zakona.

V urad državnega pravdnika Bergerja — tako izjavlja Hoyne — je prišel neki pravnik, ki je v stikih z Rosenwaldom, in ga je s solzami v očeh prosil, naj ga ne preganja zaradi zarote proti zakonu. Imena dotičnega pravnika ni hotel Berger povedati.

Rosenwaldov odvetnik je Sydney Adler, brat Maxa Adlerja, člana in ravnatelja tvrdke Sears, Roebuck & Co. Adler je zastopal Rosenwald v vseh zadevah pri okrajnih in mestnih sodiščih, in zdaj ga zastopa pri višjem sodišču.

Hoyne je dobil dokaze, da nima Rosenwald deluče tvrdke Sears, Roebuck & Co., ampak tudi United States Steel Co. Tudi to je zamolčal davčnim ocenjevalcem.

Rosenwaldova afera je en slučaj. Drugih, ki so mu podobni, gotov ni šestnajst, ampak na stotine. Denar, ki ga velekapitalisti pridružujejo državi, se ne more ceniti na tisočake, ampak na milijone.

Delavci ne morejo dati velikih, bogato plačanih oglasov v kapitalistične časopise, zato tudi ne morejo dobiti prijateljskih stikov s temi časopisi in zato jih to časopisje ne more ščititi. Tako prihaja, da morajo delavci plačevati svoje davke, kapitalistom pa tega ni treba.

Ali če se državni pravdnik izgovarja na moč kapitalističnega časopisja, se nam zdi to zanj precej veliko izpričevalo uboštva. Hoyne je nastopal z mogočnimi gestami kakor Herkules, ko se je napravljaj, da izčisti Avgrijev hlev. Ako bi Hoyne res hotel igrati vlogo Herkula, se ne bi smel zadovoljiti s tem, da pograbi posameznika za vrat. Seveda, boj s sistemom je nekoliko druga reč!

BREZPOSELNOST V NEW YORKU.

Kapitalistična trobila so začela ob novem letu napovedovati neizogibno bližajočo se prosperiteto in zlate čase za ameriško delavstvo. Po meščanskih listih smo čitali brez števila takih izjav, prihajajočih iz ust velekapitalistov ali pa oficijelnih oseb.

Bil bi že skrajni čas, da bi se ta prerokovana prosperiteta uresničila, magari že v malo skromnejšem obsegu, nego se glase kapitalistične himne. Ali doslej izgle da, kakor da imajo ta prerokovanja edini namen tolažbe, da ne bi minila potrpežljivost stradalcev in prezebajočih brezposelnih mas.

Če je zadnja dva tedna par tisoč delavcev dobilo dela po tri in večmesečnem čakanju je to kakor kapljica v morje. V glavnem je armada brezposelnih še polnoštevilna, in o njeni velikosti si je težko napraviti pojmi.

Po neki statistiki, katero smo po meščanskih listih objavili tudi mi, so cenili v New Yorku število brezposelnih na 200.000. Ali ta statistika se je zelo grdo urezala; zaostala je namreč za dve tretjini za resnico.

Church Forum je sestavil nepopoln seznam brezposelnih v New Yorku, in izračunal, da jih je 562.000; število onih, ki so brez pristrečka, cenijo na 60.000.

Te suhe številke povedo o blagoslovih kapitalističnega gospodarstva mislečemu človeku toliko kolikor cele knjige.

Ženska volilna pravica.

Demokratični kongres je zopet enkrat sijajno potrdil svoje demokratično mišljenje in pokazal, da so imena lahko posode brez vsebine.

Z veliko napetostjo se je pričakovala seja dne 12. t. m. Na glasovanje je prišla ta večer Mondellova resolucija, ki zahteva, naj se državam predloži amendment k ustavi, po katerem bi se podelila ženskam volilna pravica v vseh Zedinjenih državah.

Resolucija je propadla. Zanj je bilo oddanih 174 glasov, proti njej 204. Zanj je glasovalo 86 demokratov, 72 republikancev, 12 progresistov, 3 progresivni republikanci, 1 neodvisen. Proti predlogu je bilo 171 demokratičnih in 33 republikanskih glasov. Da bi bila resolucija sprejeta, bi bila potrebna dvetretjinska večina.

V kongresni dvorani je bil ta torej pravi ženski dan. Vse galereje so bile prenapolnjene z ženskami, med katerimi so moški skoraj izginili. Razume se, da so bile predvsem navzoče voditeljice raznih organizacij za žensko volilno pravico.

Debata je bila obširna. Slišati je bilo marsikatero pametno, ampak tudi marsikatero zelo prismojeno besedo. Tako je n. pr. Underwood zafilozofiral; da volilna pravica pravzaprav ni pravica, ampak privilegij.

Voditeljice splošne zveze za žensko volilno pravico pravijo, da so z rezultatom glasovanja zadovoljne, ker niso nikakor pričakovali, da bi dobila resolucija že sedaj potrebno večino, ali pa večino sploh; s 174 glasovi, ki so bili oddani zanj, se pa čutilo okrepčane, in njihov boj bo z njimi močno podprt, pa ga bodo nadaljevali brez presledka.

Tudi mi nismo pričakovali od sedanjega kongresa toliko demokratizma, da bi res demokratično ravnal v takem vprašanju. Ali tega vendar ne smatramo za povod, da bi peli slavo glasovanju, ob katerem je predlog propadel.

Da hočejo žene nadaljevati svoj boj, je popolnoma v redu. Kako ga bodo nadaljevale, je deloma njihova stvar; deloma pa tudi naša. Zakaj četudi je neumnost, ako pravi kdo, da je volilna pravica privilegij, je vendar na drugi strani resnica, da ni ženska volilna pravica le žensko vprašanje, ampak tudi moško oziroma splošno, socialno. Kajti izvrševanje te pravice mora na gotov način vplivati na družabne razmere.

Dveh argumentov se najrajši poslužujejo nasprotniki ženske volilne pravice. Eden je ta, da politika ni za ženske, ker jim je priroda določila druge naloge.

Ta pretveza je tako neumna, da se človeku že komaj ljubi odgovarjati nanjo. Koga pa je priroda ustvarila za političko? Komu jo je specielno določila?

Po prirodi je človek družabno bitje — to je vse. Nekatere živali so samotarske; tudi človeku podobne opice žive v posameznih parih po gozdovih. Človekov značaj je socialen, in socialnost je omogočila njegov razvoj in njegovo kulturo.

Človek živi v družbi in iz tega izvira družabni interesi. Ti se pa ne tičejo le enega spola, ampak vseh članov družbe, ki nalaga vsem dolžnosti.

Vprašanja splošnosti, ki nastajajo iz družabnega razmerja, so politična vprašanja. In nikogar ni priroda določila, da bi se kot kakšna izjema bavil z njimi. Če se tičejo vseh, imajo tudi vsi pravico, da se zanimajo zanja, ne le teoretično, ampak tudi praktično.

Nasprotno je bilo vedno načelo vsakega tiranstva. Absolutisti vsake vrste so učili, da jih je bog postavil za pastirje, medtem ko niso narodi nič drugega kakor črede, ki so same nesposobne za pametno življenje, pa potrebujejo zato gospodarje, da mislijo zanje.

Demokratizem je opozicija proti temu zlaganemu nauku, ki tepa človeško dostojanstvo. Stališče demokracije je stališče enakih pravic. Če ne moremo priznati, da so kralji izključno ustvarjeni za politiko, ne moremo tega priznati nobenemu posameznemu človeku, in ženske imajo popolnoma prav, če tudi moške skupaj s njimi priznajo tega.

Da imajo ženske druge naloge, ni nikakršen argument. Zakaj tudi moški imajo druge naloge. To bi bila čudna družba, v kateri bi se vsi moški bavili samo s politiko in zanemarili vse drugo delo, zlasti tisto, o katerem pravijo, da ga morejo samo moški opravljati, ker so ženske nesposobne zanj.

Mi ne verjamemo v visoko svetost kuhinje, ki jo nadvse radi naglašajo nasprotniki ženske volilne pravice, pošiljajoči ženske tja. Ali če bi bilo res, da je v kuhinji glavni poklic ženske, bi s tem še nikakor ne bilo dokazano, da se kuharice ne smejo brigati za politiko, kakor si ne dajo te pravice vzeti bankarji in fabrikanti, profesorji in inženirji, dasi imajo menda tudi kaj opraviti v svojih poklicih.

Tudi tisti izgovor, ki ga imajo s spolom, češ da je priroda ženskam namenila materinstvo, je absurd. Kajti prav tako bi se lahko reklo, da je priroda možkim namenila očetovstvo; in gospodje, ki se poslužujejo te prisiljene pretveze, niso menda še nikdar pomislili, kako ponižujejo z njo pomen očetovstva.

Ali navidezno važnejši je drug argument, ki ga pogostoma slišimo od nasprotnikov ženske emancipacije. Pravijo namreč, da bi bila ženska volilna pravica nevarna, češ da so ženske nazadnjaške. Underwood je v svojem govoru naglašal, da očrtuje nekatere države nebeli v plemenom volilno pravico, ker v njih ni civilizacije ter da se na enaki podlagi lahko odklanja ženska volilna pravica.

Ne vemo, kako se bodo dame zahvalile za ta kompliment; ali to nas tudi ne zanima. Glavno je to, da je argument brez podlage.

Računat je res treba z dejstvi, in tudi neprijetne resnice se morajo povedati. Ne dvomimo, da so zamoreci v mnogih krajih zelo zaostali; priznavamo, da je med ženskami mnogo nazadnjaškega. Ali pa se bo to zboljšalo, če se bodo še bolj pehale iz političnega življenja?

V reakcionarnih državah se poslužujejo enakega argumenta tudi proti delaštvu. Nezmiselnost je tukaj enako velika kakor tam. Če je za politično delovanje treba izkušnje in izobrazbe, česar gotovo ne tajimo, je ravno v tem dokaz, da je treba vsem članom družbe na stečaj odpreti vrata političnega življenja; izkušnja se dobi pač le v delovanju, in izobrazba je posledica izkušnje.

Mislimo sicer, da ni z nazadnjaštvom žensk tako hudo, kakor pripovedujejo nasprotniki ženske volilne pravice. Ali če bi bile res tako nazadnjaške, bi bil ravno to vzrok, da bi se jim dala volilna pravica. Ravno naprednjaki bi jo morali zahtevati.

Ne more se trditi, da so ženske popolnoma brez političnega vpliva, če nimajo volilne pravice. Ali njih vpliv dela tedaj le konfuzijo in pači dejanske razmere. Major Harrison v Chicagi je gotovo velika glava, ali tudi on se je upal šele tedaj vnovič kandidirati, ko mu je to dovolila njegova žena. In kdo ne verjame, da je na tisoče volilcev, ki glasujejo tako, kakor jim ukazujejo njihove žene?

Pravijo, da so ženske nazadnjaške. Torej prihaja na ta način njihov nazadnjaštvo posredno in nelegalno do veljave. Ni li torej boljše, če dobi ženska sama svoj glas in ga sama odda, kakor ve in zna?

Šele če bo mogla izražati svoje prepričanje z volilnim listkom in bo tehtala njegovo vrednost, bo znala ceniti tudi neodvisnost možnega prepričanja.

Sicer pa sploh ne verujemo v tisto strašno žensko nazadnjaštvo, o katerem trobijo zakrinkani demokratje, ker kažejo izkušnje tam, kjer imajo ženske volilno pravico, drugače. Večinoma se ženske hitro uče in aktivno sodelovanje v političnem življenju jim v kratkem času razširi obzorje. Z neštetimi primeri bi se lahko dokazalo, da so se napredne reforme lože dosegle tam, kjer imajo ženske volilno pravico, kakor tam, kjer je nimajo.

Vendar je velik del naprednih žensk v Ameriki na napačni poti. Svojo volilno pravico smatrajo za

spolno, namesto za družabno vprašanje. Zato bi jim kongresno glasovanje lahko dalo dober nauk; dokler se zanašajo na glasovanje slepo srečo. Mislile da vodijo boj, pravzaprav le prosijo. Bojevale bi se lahko le v armadi, ki ima enake socialne cilje.

Tudi ženska volilna pravica je kos socializma.

ZA DVE GNJATI DOSMETNA JEČA.

Zakoni so za to, da bi bil na svetu red — pravilo.

Zato pojde neki William Cline do smrti v ječo; pregrešil se je namreč zoper najsvetejši zakon, zoper zakon o lastnini, in ukradel na mesnem trgu v Chicagi dva gnjata, po domače dve šunkki.

Pred sodnikom Petitom je priznal svoj zločin. Dejal je, da je bil lačen. Ko je sodnik vprašal, koliko je tehtalo ukradeno blago, je odgovoril, da je imela vsaka gnjata 17 funtov.

"Če ste lačni, vendar ne morete jesti 34 funtov mesa," je opomnil sodnik.

"Eno sem prodal," je razlagal obtoženec.

Sodnik je prečital policijski rekord obtoženca, iz katerega je bilo razvidno, da je bil že večkrat v bridewellu, dvakrat v kaznilnici, in da si je že nekolikokrat izpremenil ime. Nato je dejal sodnik:

"Syet bo danes slišal, da sem poslal človeka zaradi kraježi dveh gnjatov do smrti v ječi. Ali tega jaz nisem storil. Poročilo o Vas dokazuje, da ste malopridnež, in taki malopridneži spadajo v kaznilnico. Obsojeni ste do smrti, kakor ukazuje zakon."

Zakon je svet, in sodnik Petit je zato sodnik, da varuje zakon. Njegova sodba, če se presodi s stališča zakona, je popolnoma v redu. Ali razun zakona so mogoče še nekatera stališča, ki imajo splošnoje in starejšo podlago.

Ne vemo, kdo je William Cline, ne poznamo ga in o njegovih lastnostih ne moremo ničesar povedati. Sodnik pa ima najbrže veliko opravka, pa mora policijsko poročilo smatrati za poročilo in za golo resnico, ter soditi na njegovi podlagi.

Sicer bi bilo namreč v takem slučaju zanimivo izvedeti, če je mož, ki je bil parkrat v bridewellu, res tak ničvrednež, da je kaznilnica edino mesto zanj. Mi bi bili v takih slučajih radovedni, na kakšen način je človek prišel v zapor in ječo; zakaj dostikrat so bili že zaprti ljudje poštenjeji od marsikoga, ki se svobodno vozi v avtomobilu po svetu. In marsikdo je postal ničvrednež zaradi enega samega pregreška, ki ga morda ni storil iz zločinskega nagona, temveč pod pritiskom družabnih razmer.

Enkrat lačen, premrz, brez pristrečka, enkrat vsled tega zaprt — to je bila že za marsikoga obsodba za vse življenje.

Razuntega izvablja pa sodba sodnika Petita še druga vprašanja. Če je pravično, da gre grešnik zaradi dveh gnjatov do smrti v kaznilnico, kaj bi bilo tedaj pravično za drugačne grešnike? Kajti naj utemeljuje sodnik svojo sodbo kakor hoče, vendar je resnično, da gre Cline v dosmetno ječo zaradi dve šunk. Če ne bi bil ukradel teh dveh svetosti, ne bi bil prišel pred kadija in njegov policijski rekord mu ne bi bil mogel odpreti vrat dosmetne ječe.

Taka je pravica za dve gnjata. All right! Kakšna je pravica za ljudi, ki so pokradli milijone? Kakšna je pravica za one, ki imajo na vesti nešteta rudarska, železničarska, delavska življenja, ker so s svojo lakomnostjo povzročili njih smrt?

Noben zakon in noben sodnik jih ne doseže. In po logiki dejstev bi moral človek priti do bi zarnega zaključka, da je vzvišeno krasti milijone. Kadar jih imaš enkrat v banki, se ti kajpada ni treba več bati, da te pošljejo za vse življenje v kaznilnico, kajti s svojim bogastvom boš lahko — pošten.

Ne kradi šunk, ampak kradi milijone. Zakaj v prvem slučaju si ničvrednež, v drugem si "prominenten" mož.

Čudna je pravica v naši družbi, kakor je čudna ta družba sama. In pravica ostane taka, dokler bo družba taka.

POLICIJSKI ŠKANDAL.

Videti je, da policijske škandalne afere v Chigagi še ne bo kmalu konec. S to rečjo je tako kakor z vodo, če pače kamen vanjo. Najprej se napravi majhen krog, potem večji in potem se množe po vsem površju.

Dne 12. januarja je doživela policija na maxwellski postaji neprijetno presenečenje. Popoldne so prišli, oziroma se pripeljali z naglim avtomobilom detektivi iz urada državnega pravdnika Hoyne pregledat policijske rekordne knjige, v katerih so hoteli najti dokaze za obstanek milijonskega tatinskega trusta. Preden je seržant, ki vodi zapisnik, prav vedel, kaj se je zgodilo in česa žele, je razgrnil eden detektivov pred njim listine preiskovalne veleporote, drugi pa je že vlačil knjige iz predalov, jih nosil na stan in pregledaval zapiske. Nekatere knjige, o katerih mislijo, da obsegajo važne podatke, so odnesli kar v avtomobil, jih odpeljali in izročili državnemu tožniku Charles Caseju, ki preiskuje policijsko korupcijo na maxwellski postaji.

Policisti so izražali veliko presenečenje in dejali, da niso nikdar pričakovali, da bodo napadeni kakor kakšna igralnica v soboto ponoči. Povod tega napada je bilo priznanje kaznjence Isadorja Wexlerja, člana milijonskega trusta banditov, ki je baje pogostoma "posloval" na zapadni strani mesta in užival zaščito policistov, če jim je pošteno polnil žepe.

Hoyne noče o tej zadevi veliko govoriti; izjavil je le, da ima popis nekaterih višjih uradnikov in nižjih policistov, ki niso zatiskali žepov pred ponujanimi podkupninami. Čim bo gotov s pregledavanjem knjig, vložil nedvomno nekoliko obtožb, in število obdolženih policistov se zopet veselo pomnoži.

Preiskovalna veleporota se je že bavila s to zadevo in je baje prišla do "zadovoljivega" rezultata. Vsak čas je pričakovati obtožbo proti kapitanu in štirim seržantom. Namestnik državnega pravdnika je izjavil, da je popolnoma prepričan o njihovi krivdi in da po doseženih dokazih ni mogoče storiti nič drugega kakor postaviti vse pod obtožbo zaradi sprejemanja podkupnin in varovanja največjih hudodelecev.

Razun imenovanega Wexlerja je pokazal glavne sledove kriminalnik Steinberg, član organizirane razbojniškega trusta, ki je tudi največ "delal" na zapadni strani Chicage. Oba sta najrajša obiskavala prodajalne obleke, zlatnine in kožuhovine. Na svojih ekspedicijah sta se čutila popolnoma varna, ker sta se lahko zanašala na močno roko policije.

Hoyne se posebno trudi, da bi dobil v roko nekega Ed. Ricea, ki je veljal za kralja vseh falotov v Chicagi. Njegovo ime je zopet oživel, ko se je vrnil iz Texasa odvetnik Erbstein, ki se je bil baje peljal na jug, da bi se pomenil s svojim klientom. Četa detektivov iz Hoynejevega urada bo baje kmalu blizu mexiške meje, kjer upa dobiti Ricea in kjer se snide z detektivi-prve ekspedicije.

Hoyne pravi, da ne more pričakovati zanesljive obsodbe obtoženih policistov, dokler ne dobi senzacionalnega pričanja, katero baje poda Rice.

Če bi človek vse to čital v romanu, bi očital pisatelju prebujno fantazijo. Pa so podatki uradnih ljudi.

RAZPUŠČENA MILICA.

Guverner države South Carolina Blease je podpisal ukaz, s katerim se razpušča ondotna državna milica. Guverner pravi, da so nastala med vojnim tajnikom mornariškim tajnikom, državnim generalnim adjutantom Moorom in njim nasprotja v nazorih, ker so se člani milice težko pregrešili proti disciplini.

Ukaz zadene okrog 3000 mož. Guverner pravi, da se ne strinja z njegovim dostojanstvom in da bi bilo krivično, če bi zapustil tako milico svojem nasledniku. Milični častniki so storili vse mogoče, da bi preprečili popoln razpust. Prepričani so, da prekliče ta ukaz novi guverner, ki nastopi svojo službo ta teden. V Washington so bili poslani posebni delegatje, ki naj preprečijo, da bi vojno ministrstvo odvzelo milici opravilo, vredno 200.000 dolarjev.

Burian nasleduje.

Na Berchtoldovo mesto, katerega je avstrijski cesar pri njegovem odhodu "odlikoval" z velikim križem reda sv. Štefana, je imenovan baron Burian de Rajecz za avstro-ogrsko ministra za zunanje zadeve.

Časopisi spajajo s tem imenovanjem vsakovrstne kombinacije, glavno to, da dobi Ogrska večjo veljavo v politiki habsburške monarhije kakor doslej. Burian je namreč ogrski državljani in ima ogrsko plemstvo.

Z gradovi v oblakih se ne bomo bavili. To prepuščamo žurnalistom, ki hočejo biti zanimivi za vsako ceno, tudi za to, da se blamirajo. Ker pa je imenovanje zlasti v sedanji dobi vsekakor važno in bo Burian igral vlogo, na katero se bo treba ozirati, hočemo konstatirati, kar se more konstatirati brez rebusov.

Burian, ki je madjariziran Srb, je bil prej skupni finančni minister. Znano je, da je uredba cele habsburške monarhije vsled njenega dvojnega karakterja precej konfuzna. Avstrija ima tega pa so še trije "skupni" ministri", narneč minister za zunanje zadeve, vojni minister in skupni finančni minister. Z zunanjimi zadevami nima ne avstrijski ne ogrski parlament ničesar opraviti. Tudi ces. in kr. vojska je skupna zadeva; med vojnimi ministrom in parlamentima posredujeta avstrijski in ogrski domobranski ministri.

Za skupne ministre ni nobenega predpisa, iz katere države naj bodo. Bilo je le neko tisto pravilo, da je bil vedno vsaj eden izmed treh Madjar. Ogrska pa se je vedno bojevala za to, da bi imela dva, in včasih ju je tudi imela.

Tudi ministrstvo za zunanje zadeve je bilo že večkrat v madjarskih rokah. Tako n. pr. je bil stari Andrassy zunanji minister v kritični dobi okupacije. Imenovanje ogrskega državnika za ministra zunanjih zadev ni torej nikakršna novost.

Kar se tiče večjega vpliva Ogrske na skupno politiko, j etreba pibiti, da je bil od začetka dualizma madjarski vpliv v monarhiji vedno večji od avstrijskega. Ogrska vlada je imela več moči od avstrijske, ogrski parlament je imel navadno več veljave od avstrijskega.

To je pogostoma segalo tako daleč, da je morala Avstrija plesati, kakor so žvižgali ogrski ministri. Zlasti v gospodarskih vprašanjih je bilo tako; in kriva je bila tega vedno slabost avstrijske vlade in neznačajnost avstrijskih meščanskih strank. Ko je n. pr. ogromna večina avstrijskega državnega zbora zahtevala uvoz argentinskega mesa, kar je bila izključno avstrijska zadeva, je ogrska vlada protestirala v interesu madjarskih grofovskih in baronskih veleposestnikov — in Ogrska je zmagala.

Ne more se torej reči, da je imela Ogrska doslej premalo vpliva in da mora šele od imeno-

vanja barona Buriana pričakovati več pravice. Pač pa radi verjamemo, da pričakuje večje privilegije, kajti sedanja vojna doba se zdi tistim madjarskim politikarjem, ki še verujejo v habsburško monarhijo, najprimernejša za vsakovrstno izsiljevanje.

Madjari se baje pritožujejo, da se avstrijsko vojno vodstvo premalo ozira na ogrske interese, ker pušča, da prodirajo Rusi na Ogrsko. Tega vojno vodstvo najbrže ne dopušča nalašč, ampak zato, ker ni moglo ustaviti ruskega prodiranja. Da je avstrijsko vojskovanje konfuzno, je pač res; ali tega ni prepisovati svojevoljnemu preziranju madjarskih interesov, temveč dejstvu, da se je habsburška Avstrija od začetka vojne postavila v službo hohenzollerske Nemčije. Sicer bi bilo absurdno, da je pošiljala vojake v Belgijo in Francijo ter na Poljsko, kakor da bi se sama lahko vojskovala z vsem svetom.

Poročilo, da je bil Tisza z madjarskimi zahtevami v Berlinu pri cesarju Viljemu, se glasi čudno, pa vendar se nam zdi verjetno. In nemara je vzrok Berchtoldove demisije tudi ta, da nima Dunaj sploh nobene odločilne besede več in da so avstrijski državniki le še figuranti Nemčije.

Tega najbrže tudi Burian ne izpremeni. Posledica njegovga imenovanja bo v povečani meri to, kar se je v Avstriji in na Ogrskem vsaj v manjši meri vedno godilo: Intrige.

Da bo imelo Burianoovo imenovanje na razvoj vojne ali pa na pospešitev miru kaj odločilnega vpliva, ne verjamemo. Seveda bi moral vsak trezen državnik v interesu Avstrije same napeti vse sile, da čimprej sklene mir. Kajti po petih mesecih in pol je jasno vsaj to, da ne more Avstrija ničesar pridobiti, kar bi moglo nadomestiti njene izgube.

Mir, pa takojšnja demokratična preureditev notranjih razmer bi bilo edino, s čimer bi se rešilo, kar se sploh še da rešiti. Ali Avstrija ni nikdar razumela svojih pravih interesov, in zato je prijadrala tako daleč.

Burian tudi ni iz nebes poslan veleum; to je pokazal v Bosni. Skupni finančni minister je namreč vedno vrhovni upravnik Bosne in Heregovine. Tam bi bil lahko pokazal svojo administrativno zornost, če bi je bilo kaj v njem. Toda v Bosni se ni zboljšalo ob njegovem režimu ne toliko, kolikor je črna za nohtom, na marsikaterem polju so se pritožbe še množile in njegova demisija je bila pravzaprav padec.

Njegovo sedanje imenovanje kaže, da ni v Avstriji in na Ogrskem veliko moč, zlasti pa ne sposobnih, ki bi hoteli snesti od Berchtolda skuhani močnik. Najbrže je bil Burian izbran v zadregi.

Svoje mesto bo izpolnjeval kot uradnik. Več ni pričakovati od njega — najmanjše pa čudežev.

po ulici Halsted toliko kakor da je bilo pričakovati procesijo tistih lumpov, ki so podkupovali policiste, ne pa sprevod brezposelnih delavcev. Schuettler je sklicel modrosuknje od vseh koncev in krajev, tudi jahače. In ker so bili navzoči, so morali tudi dobiti posla, oziroma so si ga morali poiskati. To je vedno tako. Nastop policije v masah navadno ne varuje reda, ampak ga kali.

Na severni strani, med ulicama Madison in Polk, torej ko je bilo že popolnoma jasno, da je sprevod miren, se je ulica Halsted nenkrat izpremenila v bojišče. In zakrivil ni tega nihče drugi kakor policija sama, ki je postala nervozna, ker ni bilo opravka zanje.

Pretevo za nastop je našla v napisih, ki so se nosili v sprevodu. Zdi se, da jih je hotela konfiscirati. Molitev "Daj nam danes naš vsakdanji kruh" je po njenih nazorih menda razburljiva in provokatorična.

Naenkrat se je privabila policija izza vseh vogalov in je hotela prepovedati nadaljevanje obhoda. Iz sprevoda so zadoneli odgovori, da smo v svobodni Ameriki, ne pa na Ruskem. Nekateri so začeli peti marzeljezo.

To je menda najbolj razpenilo poljajsko kri. Naenkrat je imel eden izmed policistov — baje neki Mills — revolver v roki in je začel streljati. Taka reč pač zadostuje, da nastane hitro zmešnjava. In nastala je. Začeli so streljati še drugi policaji, koli so prišli v rabo, nekaterim ženam in dekletom se je potrgala obleka na telesu.

Rabuka je trajala okrog trideset minut, dokler ni bil sprevod razgan. Dvaindvajset oseb je bilo aretiranih, petdeset policijskih jahačev in Schuettlerjev avtomobil se je zakadil med ljudi, ki so iskali varnosti na hodnikih.

Med aretiranimi je episkopski pridigar Irwin St. John Tucker, izdajatelj časopisa "The Christian Socialist", potem Luey Parsons in drugi.

Miss Jane Adamsova, glavna voditeljica settlementa Hull house, je šla iskat sodnika, da bi bili aretirani izpuščeni. Devet jih je bilo proti varščini puščenih na svobodo. V Hull house je bila glavna zastopnica zavoda v času shoda Miss S. P. Breckenbridge.

Med tem ko izjavljata detektiva, ki sta bila poslana za spioniranje na shod, da je Parsonsova pozivala brezposelne, naj "grede na ulico in pobijejo šipe ter si vza mejo hrane, če nimajo denarja, da bi si jo kupili", pravi Miss Breckenbridge z vso odločnostjo, da se ni govorilo nič hujskajočega.

Miss Adams dolži naravnost policijo, da je poyocirala ves kralval in naglašala, da so se vršili v Hull house sedem let nedeljski shodi in vedno so se vršili v popolnem redu. Pravi, da je sklicala ta shod League of the Unemployed in da je dvorano naročil J. Eads Howe. Izjavlja tudi, da je policija surovo nastopala in da je aretirala popolnoma nedolžne ljudi.

POSREDOVALNICE ZA DELO.

Kakor kaže, ne bo vladnih posreovalnic za delo. Ustanovitve takih uradov, kjer bi delavci lahko brezplačno dobivali informacije o trgu dela, se smatra za eno tistih sredstev, ki so v sedanji družbi mogoča v boju zoper brezposelnost. Razume se da se brezposelnost sama ne odpravi z njimi; vendar bi bilo delavcem vsaj toliko pomagano, da bi nekoliko lažje zvedeli, kje je sploh kaj dela.

Ali zdi se, da ne pride do te ustanovitve. Kapitalisti jih namreč ne marajo, ker se boje, da bi taki uradi regulirali razdeljevanje delovnih moči, pa se ne bi pošiljali "delavoljni delavci" v distrikte, v katerih je stavka. In tako, pravijo, bi se delo podražilo.

Z drugimi besedami: Nezaposleni delavci bi bili nekoliko varovani kapitalističnega švindla in se ne bi tlačili v kraje, v katerih se bojujejo njih tovariši za boljše mezdo. Skeststvo se ne bi dalo tako korodno organizirati kakor sedaj. Za profesionalne pretepače, ki igrajo v Ameriki tako veliko vlogo, bi se zmanjšale ugodne prilike. Vsled tega tudi ne bi bilo več tako lahko kazati javnemu mnenju stavkarje za razbojnike. Po mestih bi se zmanj-

Navadni prehlad,

vnetje sapnika in influenza — zapuščajo bolniku vstrajni kašelj. Radi tega bi si moral bolnik zapomniti, da se morajo napadi kašlja olajšati, bolečine zmanjšati in neudobnost utešiti.

SEVERA'S BALSAM FOR LUNGS

(Severov Balzam za Pljuča) je zdravilo za uživanje v takih slučajih. Znano je že več nego trideset let kot uspešno zdravilo zoper kašelj, hripavost, oslovski kašelj, vnetje sapnika, in davico. Cena 25 in 50 centov. — Ako spremlja goromene nepravilne prehlade, bi morali uživati tudi SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS (Severove Tablete zoper prehlad in hripavo) da preženejo prehlad. Cena 25 centov.

NE POZABITE

dobiti zastoj zvezek Severovega Almanaha za Slovence za 1916. Vaš lekarnar ga ima. Vprašajte njega ali pišite nam ponj.

Kauar kupujete zdravila,

hočete tista, katera so zanesljiva. Vprašajte za Severova. Ne sprejmite nadomestitev. Zahtevajte pristna.

W. F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

Nepretirano ROJAKI! Oglasite se v moji gostilni kadar greste v mesto ali iz mesta in prepričali se boste, da točim najboljšo vsaj enkrat v mojo gostilno.

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

216 So. Genesee Street

Farma ob mestu Denver

Zdrav zrak in vsi navadni

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

LOUIS RABSEL moderno urejen salon

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS

Telefon 1199

A. FISCHER

Razširite svoje znanje! Poučite se o social. duha! — "Proletarec" ima v svoji knjižnici različne brošure:

Maksim Gorki: Mati, mehka vezba.....	1761
Upton Sinclair (poslov. Jos. Zavertnik in Iv. Kaker): Džungel. Poizid iz chicaskih klavnice.....	1761
Enrico Ferri: Socializem in moderna veda.....	1761
Država prihodnosti.....	1761
Proletariat.....	1761
Ethel Kristan: Nevarni socializem.....	1761
Komunistični manifest.....	1761
Kdo uničuje proizvodnjo v malem.....	1761
Socializem.....	1761
Socialistična knjižnica, 2 zvezka in "Naša bogatstva".....	1761
Kapitalistični razred.....	1761
Strahovi.....	1761
Vojna in socialna demokracija.....	1761
Prof. Wahrmond (poslov. A. Kristan): Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.....	1761
V dobi klerikalizma.....	1761
O konsumnih družtvih.....	1761
Moderni politični razvoj.—Moderni gospodarski razvoj.—Cilji socializma.....	1761
Zadrzna prodajalna ali konsum.....	1761
Štiri ertice. (Poljudne zbirke "Več luči!" 5. snopič).....	1761
Kako je lep vojaški stan. (Poljudne zbirke "Več luči!" 6. snopič).....	1761
Več luči!.....	1761
Katoliška cerkev in socializem.....	1761
Spoved papeža Aleksandra.....	1761

Vse te knjige in brošure pošljemo poštne prosto.

VABILO NA

maškaradno veselico,

— katero priredi —

Slov. Soc. Klub št. 13 na Sygan, Pa.

dne trinajstega februarja 1915

v dvorani društva "Bratstvo".

Uljudno vabimo vsa sosledna društva in drugo občinstvo, da se mnogo brojno odzovejo temu vabilu. — Začetek ob sedmi uri zvečer. — Svirla bo izvrstna godba. Vstopnina za moše 50c. Ženske so vstopnina proste.

Za dobra zabavo in prigrizek bode skrbel ODBOR

KANDIDATURE V CHICAGU.

Za spomladne volitve je socialistična stranka postavila kandidata.

Prvotne volitve so 23. februarja, glavne volitve 6. aprila t. l. Kandidatje so:

- Mayor: Seymour Stedman, 1108 E. 66th Street.
- Mestni klerk: L. W. Hardy, 1645 Belmont Ave.
- Mestni blagajnik: Adolph Dreifus, 3715 Wilton ave.

Svetniki:

- warda: Lester Philips, 1638 Michian ave.
- Sam. Block, 2918 Prairie ave.
- obt. H. Howe, 820 Oakwood Boulevard.
- Henry Baur, 507 W. 27th St
- F. G. Welman, 3252 S. Oakley ave.
- Eugene Defaut, Jr., 225 E 55th Place.
- Albert Holdtke, 1638 E. 65th Street.
- Thos. Housinger, 8236 Parnell Ave.
- Charles V. Johnson, 11353 Stephenson St.
- Vincent J. Ontl, 1135 W. 7. St.
- Fabio Matteoni, 2337 W. 24. Place.
- Karel Beránek, 3150 W. 24th Street.
- John Wil, 3513 W. Monroe.
- H. W. Harris, 526 N. Avers.
- Peter Sissman, 1550 N. Hoyne Ave. (popolni termin).
- W. E. Rodriguez, 1400 No. Kedzie ave. (kratki termin.)
- Josef Peltz, 1350 Milwaukee Avenue.
- Joseph Blasko, 723 N. Ada st.
- Arthur E. Smith, 2066 Lexington Ave.
- Hyman Schneid, 707 S. Hermitage ave.
-
- Paul H. Nitschke, 847 N. La Salle Street.
- Andrew Lafin, 724 Langdon Street.
- Wm. A. Erickson, 637 Hamburg St.
- Chas. O. Grant, 1926 Wolfram Street.
- Jas. A. Meissinger, 1512 Victoria Avenue.
- H. S. Racine, 4819 N. Hoyne Avenue.

BOJ Z BREZPOSELNI MI.

Policija v Chicagu pravzaprav nima posebno žele, da bi se veliko govorilo o njej. Kajti kadar sliši človek kaj o njej, ni navadno nič dobrega. Pa vendar mislijo nekateri njeni junaki, da je ta institucija še premalo v ustih ljudi in v predalnih časopisov in skrbje, da bi se o njej govorilo tudi tam, kjer je popolnoma nepotrebno.

BOJ Z BREZPOSELNI MI.

Policija v Chicagu pravzaprav nima posebno žele, da bi se veliko govorilo o njej. Kajti kadar sliši človek kaj o njej, ni navadno nič dobrega. Pa vendar mislijo nekateri njeni junaki, da je ta institucija še premalo v ustih ljudi in v predalnih časopisov in skrbje, da bi se o njej govorilo tudi tam, kjer je popolnoma nepotrebno.

BOJ Z BREZPOSELNI MI.

Policija v Chicagu pravzaprav nima posebno žele, da bi se veliko govorilo o njej. Kajti kadar sliši človek kaj o njej, ni navadno nič dobrega. Pa vendar mislijo nekateri njeni junaki, da je ta institucija še premalo v ustih ljudi in v predalnih časopisov in skrbje, da bi se o njej govorilo tudi tam, kjer je popolnoma nepotrebno.

Polijski superintendent Schuettler, ki je čital naznanilo o shodu v sobotnih časopisih, je poslal tja detektiva Fred Kruegerja in Herman Eastmana, ki sta prišla v halo v starih, obnošenih oblekah in markirala tam brezposelna delavca. Imela sta halog, naj zasledujeta vse govore in poročata o njih.

Nam je to sijajen dokaz policijske nesposobnosti v Chicagu. Schuettler mora imeti o zornosti svojih detektivov čudne pojme, če misli da so res sposobni poslušati nekoliko govorov v različnih jezikih, na shodu, kjer morajo paziti, da se ne izdajo, v gneči, v nenavadnem miljeju, pa da si bodo zapomnili govore v glavni vsebini in v detaljih tako, da bodo mogli podati zvesta, zanesljiva poročila o njih. Mister Schuettler mora sploh slabo poznati človeško naravo, če ne ve, kako nevarno je pošiljati policiste iskat take reči, o katerih mislijo, da bi jih policija rada našla.

V reakcionarnih evropskih deželah: V Avstriji, Nemčiji, Rusiji pošiljajo na shode komisarje. Policija izbira za take naloge kolikor mogoče izkušene ljudi, odkazati se jim mora na shodu prostor, s katerega lahko pregledajo vse, kjer udobno sede in ki si ga izberejo sami. Kar se govori, beležijo takoj ali pa stenografirajo; včasih imajo celo posebne stenografe s seboj. In vendar se je nešteto krat zgodilo, da so slišali reči, katerih ni nihče govoril; pred sodišči se jim je dokazalo, da so si sami taj sugerirali, pa bi bili prisegali, da so resnično slišali, kar jim je kdove odkod šumelo po ušesih.

BOJ Z BREZPOSELNI MI.

Schuettler pa pričakuje od detektivov čieaške policije tako zornost!

Po shodu so se udeleženci formirali v sprevod in so korakali po ulici Halsted. Spredaj so nosili črn prapor z napisom "Hunger" (lakota.) V sprevodu je bilo še več napisov, n. pr.: "Daj nam danes naš vsakdanji kruh"; "Ne zahtevamo miloščine, temveč dela," "Glad ne pozna zakona."

Nekaj časa je šel sprevod čisto mirno svojo pot. Nič se ni zgodilo, in nič se ne bi bilo zgodilo, če ne bi bilo policije. Ali te je bilo

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

- Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 50, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAYDEK, box 187, Conemaugh, Pa. Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5409 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa. FRAN TOMAŽIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211. JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 274 Lanna Street, Johnstown, Pa. ALJOSIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86

VERHOVNI ZDRAVNIK.

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR.

Spendal Ivan, Conemaugh, Pa., box 273. Gašnik Ivan, 425 Coleman Ave., Johnstown, Pa. Gabrenja Jakob, box 422, Conemaugh, Pa. Beve Franc, R. F. D. 5, box 111, Conemaugh, Pa. Suhodolnik Ivan, box 781, South Fork, Pa. Zoler Alojzij, box 514, Conemaugh, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTVE SLOVENSkih PODPORNih NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z. Zavertnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z. Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J. Štefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare. Frank J. Aleš, 4006 W. 31st St., Chicago Ill., član S. D. P. & P. D. Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLEARTC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse kopije in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugoga. Denar naj se pošilja glasilo pravi, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih sakaznic, slika pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZKAZ DAROV

društvu "Slov. fantje", št. 59. S. D. P. Z. v Maynard, Ohio.

Darovala so sledeča društva: Dr. št. 1. \$6.03, od dr. št. 20. Anton Medved \$1. Po 50c: Franciška Petrič, Antonija Fabjan, Joseph Boelji, A. S. Junjin, Frank Klotnik, L. Zore, John Bedenko, Martin Pucelj, John Jernavič 47c. Anton Dremik 45c. Po 35c: Frank Smetkar, Joseph Diem. Po 25c: John Petrič, John Morsi, Frank Petrič, Martin Fabjan, S. Hlostajn, John Valentin, Joseph Zupančič, Karl Petrič, B. Brady, Franciška Podobnik, John Pucel, John Benko, L. Kerhlihar, J. Hovtoman, J. Jekc, Fr. Benko, A. Medved, F. Zajc. Po 15c J. Šetina. Po 10c: Frank Zupančič in M. Povetz. — Dr. št. 26 \$4.65, dr. št. 29 \$5.25 in dr. št. 51 \$3.50.

Srečna hvala v imenu dr. "Slov. fantje". Leo. Bregar, tajnik.

Cleveland, Ohio.

Naznanilo.

S tem poročam članom društva Delavec št. 51 S. D. P. Z.: Društvo je sklenilo na zadnji letni seji 1914, da mora vsak član plačati svoje prispevke do 20. vsakega meseca, da bo s tem plačano delo društ. tajniku. Izvoljeni društveni uradniki za leto 1915: Predsednik Rožanec Jernej, 1768 E. 43. St. Tajnik Branisel Edward 5809 Prosser av. Blagajnik Zaletel John, 1110 E. 64. St. Zapisnikar Klemen Matija, 1032 E. 61. St. S tem opozarjam člane, da bi bolj redno prihajali na seje, da ne bodo vedno le eni in isti navzoči. Društvo zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne v John Gordinovi dvorani, 6025 St. Clair ave. S sobratskim pozdravom Edward Branisel, tajnik.

Collinwood, O.

Vaem članom slov. soc. kluba št. 49, ki niso bili pri zadnji seji prisotni, se naznanja tem potom: Da se bodo vršile seje kluba kakor navadno prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne in vsako tretjo soboto zvečer ob 1/2 8., in sicer v čitalničnih prostorih 15707 Waterloo Rd.

Da naj člani, ki niso bili prisotni že več mesecev na sejah in niso plačali mes. prispevkov, pridejo zagotovo na sejo v soboto t. j. 16. jan. 1915, sicer se bo ravnalo po pravilih. Sklenjeno je tudi, da se ne bo

odslej naprej več pisalo nobenih dopisnic na dom pač pa pride vse v zvezno glasilo "Proletarci"

Uradniki za nadaljnih šest mesecev so izvoljeni sledeči: Sodr. Joe Kundič, organizator; sodr. John Zupane, blagajnik; sodr. G. Kabaj, 446 E. 156 St., Collinwood, O., tajnik in Andi Azman, zapisnikar. Tajnik.

Beaverdale, Pa.

Opozarjam vse člane socialističnega kluba št. 117 v Lloydell, Pa. da bolj pogostostna in redno obiskavate klubove seje, ki se vrše četrti nedeljo v mesecu ob politirih popoldne pri sodruhu Ant. Grbec. In tiste člane, ki morda ne mislijo več plačevati mesečnih prispevkov, da dajo na znanje, d vemo za gotovo, kako je s člani Socialistični pozdrav! Tony Zalar, tajnik

La Salle, Ill

Tem potom opozarjam vse so druge oz. člane socialističnega kluba št. 4. naj se udeležijo pri hodnje klubove seje v navadni dvorani G. F. Spicemiller, da vidimo, kar še dremlje. Wencel Obid, organizator.

LISTU V PODPORO.

Slov. soc. klub št. 49 v Collinwood, O., \$10.00. — Dr. Slovenec, št. 75, S. N. P. J. v Roslyn, Wash. \$5.00. Člani tega društva \$1.25. — Soc. klub št. 187 v Kenosha, Wis. \$5.00. — Dr. št. 209 S. N. P. J. v Nokomis, Ill., \$1.50. — Dr. "Slavia" št. 1. S. N. P. J., Chicago, Ill. \$5.00. — Dr. v Livingstone, Ill. \$1.00. — Rudi Božeglav 75c. Anton Gradisar 50c. John Garbor 50c. Joe Koss 50c. Vsi v Newark, O. — Lavo Zevnik 50c. Alois Kramaršič 50c. Math Ivešič 50c. John Voyrič 50c. Frank Pirnat 25c. J. Certulic 25c. J. Barbaric 25c. J. Novak 10c. P. Berger 15c. J. Bučer 25c. J. Brgles 25c. F. Strehar 25c. S. Potočnik 25c. F. Spicemiller 50c. Vsi v La Salle, Ill. — Mike Solar 25c. J. Mestar 25c. J. Perko 25c. Vsi v Newburg, O. — J. Kokalj 50c. J. Mihelič 50c. Neimenovan 25c. L. Stok 10c. A. Props 25c. F. Koritnik 25c. J. Božič 25c. J. Bira 10c. K. Bolko 25c. Leo Stok 10c. Nekdo 15c. Neimenovan 15c. Neimenovan 15c. F. Nosse 50c. R. O. grajenšek 15c. John Trehel nabral v veseli družbi \$1.00. Vsi v Herminie, št. 2., Pa. J. Bric 25c. Fr. Kastele 25c. J. Drap 25c. M. Barlič 25c. M. Štern 25c. V. Urban 25c. M. Turnšek 25c. M. Osterman 15c. Ig. Kolar 10c. Vsi v Herminie, Pa. — John Pleše 45c. M. Minerich 10c. T. Mihelich 10c. F. Crelich 10c. A. Berger 10c. J. Skupea 10c. J. Majnarich 25c. Vsi v Roslyn, Wash. —

P. Kolar 25c, T. Lučič 25c, F. Stariba 10c, R. Sepič 10c, T. Mance 10c, V. Miloš 5c, Neimenovan 15c. Vsi v Cle Elum, Wash. — Joe Spratz 30c, M. Poljak 25c, J. Smilenič 25c, F. Remec 25c, A. Kastele 25c, J. Nose 25c, J. Zupan 25c, M. Meznarič 25c, J. Martič 25c, J. Badovinac 25c, J. Skovič 25c, J. Prebec 25c, M. Konečni 25c, N. Ognjanovič 20c (Člani soc. kluba), M. Konečni 25c, M. Meznarič 25c, F. Kobetic 25c, J. Ivančič 25c, P. Jelce 25c, J. Radovinac 25c, J. Sone 10c (Člani S. N. P. J.) Vsi v Klela, Mont. — Mike Pleš 10c, J. Koshak 25c, F. Turk 25c, Kozina 5c, J. Zorovec 10c, T. Rannik 5c, T. Jurec 25c, F. Oder 10c, J. Sebastian 10c, J. Kastele 10c, J. Jurečič 10c, J. Modričan 10c, M. Lamprat 10c, J. Babich 10c, Mary Susteršič 10c, Mary Kucler 10c, Mary Kliner 10c, F. Bergant 5c, J. Prestrl 10c. Vsi v Kenosha, Wis. — M. Pleše 50c, J. Buhar 30c, F. Lisac 10c, J. Ozanič 50c, N. Tomatič 15c, B. Prklich 25c, M. Damich 25c, G. Lisac 25c, G. Sumina 25c, J. Majnarich 25c, M. Kezele 25c, N. Berg 25c, D. Zorich 20c, S. Haper 10c, J. Kromsleh 25c, J. Pleše 25c, P. Šankovič 25c, A. Gasparich 25c, A. Jannaček 25c. Vsi v Roslyn, Wash. — P. Frenko 25c, A. Zvol 10c, A. Korič 10c, J. Hogler 10c, J. Bahara 10c, A. Respotnik 25c, M. Mihelič 10c, J. Štičanovič 10c, T. Felz 25c. Vsi v Brereton, Ill. — M. Strichauer, Whiting, Ind. 65c. — Karoline Šorn, Cleveland, O. 10c. — Valentin Limoni, Sublet, Wyo. 65c. — P. Karun, La Salle, Ill. 15c. — J. Rohic, Arona, Pa. 50c. — P. "Slovenski dom" št. 86, S. N. P. J., Chicago, Ill. \$2.00.

Opomba upravnštva. Nekateri so nam poslali različne izreke, v katerih kritizirajo reakcijo itd. Upamo, da ne bodo zamore, ker istih vsled pomanjajanja prostora nismo priobčili. Lepa hvala vsem!

ZA DESETURNI DELAVNIK.

Dne 4. marca 1914. je bila proti veletrgovini Boston Store vložena tožba zaradi kršitve zakona o deseturnem delu za ženske. Proces se je od mnogih strani zasledoval z velikim zanimanjem, zlasti od strani delodajalcev, ki so upali, da zmaga pred sodiščem trdka na ta način, da razglasi sodnik po priljubljeni metodi neustavnost zakona.

Na drugi strani se je zanimala za proces živahno Womans Trađ. Union League, ki se je bila naj več trudila, da je bil zakon sprejet v državni legislaturi. Podpiral jo je bil državni tovarniški nadzornik Oscar P. Nelson.

Zdaj je stvar odločena. Zastopnika trdke, pravnika Rosenthal in Kennedy, sta napadala veljavnost zakona, češ da nasprotuje ustavi. Branil je zakon pravdnik Reed.

Sodnik Prindeville je izrekel sodbo proti poslovodji Boston Store, proti L. Rotteju, zastopniku Weiss Co., in proti L. Wolff Mfg. Co. S tem je izrekel, da je zakon ustaven.

ALI BO WILSON ŠE KANDIDIRAL?

To je vprašanje, s katerim si nekateri veliki meščanski listi mogočno belijo glavo. Pred kratkim je bil predsednik v Indianapolis, kjer je bil sprejet z veliko paradno, in kakor se razume, je imel tam tudi velik govor. Med drugim je dejal, da bodo imele Zedinjene države nemara še priložnost, da izreko svojo sodbo o tem, kar je storil.

Politični avguri so začeli te besede premetavati semintja, in nekateri so iz njih izvedli zaključek, da bo Wilson pri prihodnjih volitvah zopet kandidiral za predsednika; tedaj da bodo Zedinjene države z izvolitvijo ali neizvolitvijo izrekle svojo sodbo.

Wilsonu ni prav, pa je izjavil, da mu niti oddaleč ni prišlo na misel napovedati z onimi besedami ponovno kandidature.

Toliko torej sedaj vemo. Wilson ni dejal, da bo zopet kandidiral. Seveda tudi ni dejal, da ne bo kandidiral.

Preroki so zdaj tako pametni, kakor so bili prej.

VOLILNO SLEPARSTVO.

Pred kratkim smo poročali, da je bilo v Terre Haute, Ind., veliko število ljudi aretiranih zaradi volilnih sleparij pri zadnjih volitvah. Zdaj poročajo iz Indianapolisa, da jih je sedem zveznemu sodniku Andersonu priznalo svojih krivdo. Ugovore proti obtožbi so vložili le trije: Major Donn Roberts, sodnik Eli Redman in šerif Dennis Shea. Kakor kaže, se je

prakticiral volilni švindl v Terre Haute kar veleindustrialno.

UNIČENE UMETNINE.

Iz St. Louis, Mo., poročajo 13. januarja: Danes zjutraj je nastal v hiši Jackson Johnsona v University City ogenj, ki je uničil razne umetniške vrednote, med njimi tudi portret "Viscountess Melville" glasovitega angleškega slikarja sir Th. Lawrence. Johnson je skušal udreti v gorečo hišo, da bi rešil to sliko, ali plamen je preprečil njegov namen. Tudi avtomatične orglje, vredne 10.000 dolarjev, je uničil ogenj.

Stavba čikaškega kolodvora.

Podpredsednik Pennsylvanske železnice A. M. Schoyer je naznanil, da se prične z gradbo centralnega kolodvora za tovarne vozove meseca marca. Tako je bilo sklenjeno na seji prizadetih železniških ravnateljev.

Pričakovati je, da dobi na tej stavbi nekoliko tisoč brezposelnih dela.

Upravnik jetnišnice Crawford v New Castlu, Delavare, ki je ob najhujšem mrazu na dvorišču ječe z bikovko zbil pet jetnikov, je velik nasprotnik socializma, ker povzroča surovost.

ŽELEZNIČARJI.

Zvezno raziščišče med zapadnimi železnicami in njih uslužbenci nadaljuje svoje delo. Te dni je bil zaslišan glavni predsednik kurjačev A. C. Hawley, ki je izjavil, da ne bi moglo biti toliko smrtnih nesreč na železnicah, ako bi železniške družbe izpolnjevale svoje dolžnosti. Unija kurjačev mora izplačevati ogromne svote za smrtnine in je v zadnjih desetih letih izplačala za smrtne slučaje v svoji organizaciji 3.270.176 dolarjev. Za smrtne slučaje in nezgode je izplačala v enaki dobi 6.945.816 dolarjev. Od smrtnih slučajev med člani unije jih prišaja 17 odstotkov na račun železniških nezdod. Kar se tiče trditve, da so zdle železniške družbe milijone za varnostne naprave in da zato ne morejo plačati boljših mezd, je dejal priča, da pomenijo varnostne naprave velik prihranek, ker se z njimi zmanjša število nezdod, pa ni treba družbam plačevati toliko odškodnin kakor prej.

H. J. Harris, ki je bil prej izvedenec v statističnem uradu zveznega oddelka za delo, je izjavil pred razodiščem, da je kurjačevo delo še težje od nevarnega stroje

vodjevega dela. Predložil je razne dokaze, ki jih je dobil od "Association of Life Insurance Medical Directors".

KATOLIŠKI BRATJE SO HUDI.

Iz New Yorka poročajo: Katoliški hujskači, ki se zovejo "Columbovi vitezi", so imenovali komisijo, katero so obenem tudi dobro podprli z denarnimi sredstvi, da nastopi z vso odločnostjo proti svobodomiselnim zvezam in listom, ki si prizadevajo, pregnati katoličane iz javnih uradov. Komisija Columbovih vitezov se sestane na posvetovanje dne 6. marca v Chicago, in pozneje se bodo vršile konference v vseh večjih mestih. Zveza teh famoznih "vitezov" je že uvedla kazensko postopanje proti nekemu zelo razširjenemu "protikatolškemu" listu, druge bodo pa nasledovale. Predsednik komisije je neki 'col.' P. H. Callahan v Louisville, Ky., drugi člani so: Joseph Scott iz Los Angeles, Cal.; Albert G. Bagley iz Vancouver, B. C.; Thomas A. Lawler iz Lansing, Mich. in Joseph C. Pelletier iz Bostona.

Če govore "Columbovi vihitezi" o preganjanju katoličanov v Ameriki, se smešijo, da se bodo še veli krohotali. Gospodje bi h radi imeli take privilegije, kakor so jih večasi uživali na Španskem. Ampak za to so malo prepoznali.

Prosperiteta.

Dne 12. t. m. se je vrnil državni zakladničar McAdoo s svojega potovanja po zapadu. "Skoraj v vse kraje po zapadu", je rekel nekemu časnikarskemu poročevalcu, "se je vrnila prosperiteta. Posebno lepo sta začeli procvitati trgovina in obrt. Upati je, da se tudi prebivalec po zapadu vrnejo boljši časi."

Da, upati je lepo. Ampak radi bi poznali tiste naočnike, s katerimi je potoval mister McAdoo, da je mogel videti tisto velikansko prosperiteto, o kateri delavei absolutno nič ne vidijo in ne čutijo.

ALI JE TUDI TUKAJ GRAFT?

Znani nemško ameriški iznajditelj Louis Gathmann, ki je prej živel v Chicagu, je bil pred kongresnim senatnim odborom za izdatke vojnega oddelka zaslišan in je izjavil, da rabi Nemčija sedaj njezove močno eksplozivne snovi, s katerimi so bile tudi trdnjavske zgradbe v Liege in Antwerpen uničene. Pravi da se je dolgo trudil da bi bil zainteresiral u-

radnike ameriškega artilerijskega departamenta za svojo iznajdbo, pa ni storil nobenega koraka za prodajo v tujino, dokler ni bil njegov izum v Ameriki odklonjen. Artilerijska pisarna je baje zatajila vsa ta dejstva. Nadalje je pravil, da so pri poizkusih pred ameriškiimi častniki njegovi strelji prebili oklepe po šest do deset colov in da se je vsled uvedbe močnih eksplozivnih snovi izpremenila vsa teorija streljanja in so zato obrežne utrdbe Zedinjenih držav brez vsake cene.

VOJAKOVA SREČA.

Avstrijski listi poročajo: "Pretrusujoč prizor se je odigral v solnograški vojaški bolnišnici. Pred nekoliko tedni so pripeljali tjakaj nekega ogrskega poške, ki mu je kroglja iz puške poškodovala obe očesi in prebila nosno kost. Kljub vsem prizadevanjem zdravnikov je revež izgubil vid. Vendar pa je mislil vojak, da je samo obveza kriva, da ne vidi, zato je vedno prosil, naj mu vendar snamejo obvezo, da bo "vsaj za trenotek videl solnce." Da ne bi se morda preprečilo ozdravljenje vsled prevlečnega razburjenja, se mu niso upali povedati strahovite resnice. Končno se je vendar odločil neki zdravnik, da ga pripravi na težko usodo, ki ga je zadela. Vojak pa je takoj pojmlil grozno resnico, ki mu jo je zdravnik samo namignil. Strašen krik se mu je izvil iz prsi, krik, ki je vse navzoče ganil do solz."

To je en tak slučaj. Ali kdo se šteje vse podobne prizore?

NAZANANILO!

Naznanjamo, da so "Družinski koledarji" vsi razprodani in da naj nobeden več za istega ne pošlje založine, ker jih nimamo več v zalogi. V slučaju, da ima kdo še večje število koledarjev, katerih ne more razprodati, naj nam iste vrne po expressu.

Dotični, kateri so naročili koledarje in še ne plačali naj nikar vedno ne poprašujejo za cene in račune. Zaključek direktorija "Juoslovenske delavske tiskovne družbe" se glasi, da se za to leto pri najboljši volji ne more dati nobenega popusta. Račun si toraj lahko vsakdo naredi sam. Pošlje naj toliko manje kakor po 35 centov komad — kolikor je plačal expressnih stroškov!

Celoletni račun Jugosl. Soc. Zveze od 1. januarja do 31. dec. 1914.

DOHODKI

Table with columns for months (Jan-Dec) and various income categories like 'Prispevki članov', 'Blagajna', 'Literatura', 'Banki', 'Agitacija', 'Tiskovine', 'Narodna lista', 'Stranaka', 'Povračila', 'Zano', 'Skupno'.

IZDATKI

Table with columns for months (Jan-Dec) and various expense categories like 'Stranaka', 'Plače', 'Vojna', 'Vrški in br. fond', 'Posojila in nutre', 'Tiskovine in znaki', 'Agit. in pot. stroški', 'Oglasi in literatura', 'Urad. potrebe', 'Narodna lista', 'Blagajna', 'Zano', 'Vezni iskarni', 'Skupno'.

Dohodki: \$6,609.89

Izdatki: 6,407.11

Blagajna dne 31. dec. \$ 202.78

IMETEK.

Table with columns for items like 'Na roki dne 31. dec. 1914', 'Klubi dolgujejo Zvezi', '9 delnic J. D. T. D.', 'Znaki, tiskovine in pohištvo', 'Na banki za zvezno tiskarno', 'Skupaj'.

DOLG

Table with columns for 'Stranki za znake in tiskovine', 'Klubom kredit'.

Čisti imetek \$3,366.00

Tajništvo J. S. Z.

Etbin Kristan: LAKOTA.

Mala, neprijazna soba, napolnjena z zaprašenimi, debelimi knjigami in pisirijami, med katerimi izgine skoraj vse skromno pohištvo; nizki strop, mala okna z zelenkastimi, skoraj neprozornimi šipami; kriček in dve sveči na stari, podolgate mizi ter na steni zbledela podoba "Justice" z zavazanimi očmi, z mečem in tehtnico v rokah; vse to vzbuja čudna, nekoliko melanholična, nekoliko tesnobna čustva v človeku. Obiskovalec čuti instinktivno, da je tukaj nekaj neskončno pravilnega, suhoparnega doma, nekaj srečnega, kajti paragrafi, ki poznajo le greh in kazni; a v onih pisirijah, na katerih leži umazan, debel prah, je zabeleženo, kdaj, kje in kako se je ta ali oni paragraf uporabil. Človek misli spričo te brezizjemne pravilnosti nehoté na fosilije, na življenje, ki je okamenelo v globinah zemlje pod težo stotisoletnih plasti; rastline in živali iz prastarih pozabljenih časov, ko še ni bilo človeka na zemlji, prihajajo nam v svoji nekdanji, neizpremenjeni obliki pred oči — vse na njih je, kakor bi bilo živo, a vendar je kamen. Prav tako okamenelo se nam vidi življenje tukaj. Zaman iščeš tu nagibov, ki žive v vsakem ljudskem sreču. Čustva in strasti, brez katerih si ne moremo misliti življenja, so tukaj popolnoma neznane. One knjige, one pisirije so brez sreča, kakor kamen, in brez sreča so ljudje, ki sedajo na stol za ono mizo damadan od osmih dopoldne do petih popoldne, dokler jih ne pokličejo po dolgih letih v drugo, podobno sobo, ako ne umre prej na svojem mestu. Sreče se jim je izpremenilo v paragrafe — a paragraf je trd, je kamen!

Tudi danes sedi sodnik na svojem mestu; poleg njega mlad zapisnikar, ki misli, da ni na vsem svetu nič tako važnega kakor to, kar zapisuje on v dolgih, pravilno sestavljenih zapisnikih. Na koncu mize se ziblje javni obtoževalec na stolu, kadeč kratko svaščico; z izrazom svojega lica izkusa vsemu svetu dokazati svojo brezbriznost. Kdor ga vidi, bi moral misliti, da se ne zanima za nič razven dima, ki dela fantastične kroge v gostem, prašnem zraku. Oživel bo šele, kadar pride prvi obtoženev v sobo, kadar mu bode zahtevati, naj se kaznuje greh po določbah neizprosnega zakona. Liki Erinije v starih mitah Grkov sledi grešniku za petami in zahteva kazni. Nič drugega ne pozna kakor strogi zakon, ki hoče pokoro za pregrehe. Zaman mu izkuša krivice ubegniti, zaman briše svoj sled, zaman bi rad zatajil svoje delo. Zaslodovalec se ne da premotiti, ne omehčati; on ne poslušava opravičevanja, ne pojasnjevanja; on ne vidi solz v očeh, ne blehosti na upadlem licu, ne tresočih udov — on pozna le greh, kateremu določa postava kazni. Fiat justitia, percat mundus!

Sodnik pogleda na uro ter pozvoni. Točno ob devetih se pričenejo razprave. Pedantični red zahteva, da se ura spoštuje. Sodnik, človek v štirideskih letih, si popravi naočnike, ki so mu dosegljivi viseli na nosu, ter si z njimi zakrije sive, nekako trudne oči. Pogladil si nagubančeno, nizko čelo, katero je vendar vsled velike pleše videti jako visoko, pogleda na akte, ki leže na mizi, ter pozvoni. Zapisnikar pomoči pero v črnilo, obtoževalec se odkaljša. Tedaj se odpre vrata in v sobo stopi star mož, kateremu je videti, da je mnogo in težko delal. To svedočita žuljavi roki, to dokazuje priklonjeno telo, katero slabe noge jedva nosijo. Mož je menda tudi mnogo trpel. Beda je vpisala svojo zgodovino na to suho, ustrojeno koži podobno lice. Tudi njegove oči gledajo trdno v svet, kakor bi to dušo nič ne zanimalo, kar se godi na svetu.

Roke vise ob izmučenem telesu, kakor bi bila v njih tajna e. gromna teža. Vse je mirno na tem truplu le palec desne roke se pomika počasi semtertja, kakor bi ga gibal neviden mehanizem. Kdor površno sodi, bi mislil, da je mož prepričan fatalist.

Sodnik prelista počasi na mizi ležeče spise liki avtomat, potem začne razpravo:

"Vi ste kradi, kaj?"

"Da, gospod."

"Ali ne veste, da je to greh?"

"Sto sploh več ne vem, kaj je greh. Sto in sto ljudi krade in goljufa kar na veliko, a nihče ne pravi, da so grešniki."

"Zakaj ste kradi?"

"Bil sem gladen."

"Tako! Tatvina je kaznjiva, ali vam je to znano?"

Mož ne odgovarja. Razprava se kmalu konča. Javni obtoževalec predlaga, naj se uporabi zakon, sodnik prebrska nekaj listov v knjigi, ki leži pred njim, potem vstanejo vsi in sodnik razglasi sodbo, glasečo se na tri mesece zapora.

Obtoženev se obrne ravnodušno ter odide v spremstvu stražarja iz sobe. Druga razprava se prične.

Gladen je bil. Kaj je neki to? Vsa dan prihajajo tatovi pred sodišče, ki se izgovarjajo, da so gladni. Vsa dan. — Pri drugih sodiščih je menda tudi tako. Mar je toliko gladnih ljudi na svetu? In kaj je vendar ta glad, da ljudje radi njega kradejo? Kako je mogoče krasti? Krasti! Že beseda je tako gnusna, da se je mora človek prestrašiti. Krasti je grdo, nepošteno, nečastno, a vendar kradejo ljudje, baje zato, ker so gladni. Kaj je torej ta glad, ki zapeljuje ljudi, da pozabijo na zakon, poščenje, čast?

Ves dan se je vrtela ta misel sodniku po glavi. Nikakor ni mogel razumeti, kako more glad — nekaj imaginarnega, neko prazno čustvo — prisiliti toliko ljudi, da kradejo. On ni hotel verjeti, da bi mogla biti v lakoti res takšna sila. A vendar mu je bilo čudno, da se izgovarja toliko ljudi z lakoto.

Kaj je torej glad? Ako ima res toliko tajne moči, da prisili človeka na tatvino, tedaj je morebiti mnogo ljudi po krivem obsodil. Kaj, ko bi sam spoznal, kaj je vendar ta glad?

Ta misel ga ni več zapustila. Svedča določa zakon točno in strogo kazni vsakemu hudodelcu. On se je vedno ravnal po zakonu. A morebiti — kdo ve — morebiti vendar ni storil prav? Vsekakor se hoče prepričati.

In ko se mu je misel ustanovila v glavi, je takoj jel pripravljati vse, kar je bilo treba, da izvede svoj namen. Ženo in deca je poslal v kopalnico ter jim dal s seboj ves denar, kar ga je imel. Potem je pregledal vse stanovanje, da ne bi ostala kje kakšna jedila.

Ko je bil spremljen ženo na kolozdvor ter se vrnil domov, je takoj pojele jedila. Resni mož se je nasmeljal. Ta želja se je vzbudila gotovo le radi tega, ker se je nameril gladovati. To je bila pač posev naravna reakcija. Kadar pozabi svoj namen, bode že bolje. Vendar se pa ni mogel iznebiti misli, da gladije. Neumnost! Opoldne je še jedel kakor vsak dan. Torej se ne more biti gladen. Menda si tudi tatovi le domišljujejo, da so lačni? Eh, kaj bi se ukvarjal s takimi mislimi? Rajši pojde v kavarno. A spomni se, da nima denarja. Obrne se torej in preišči ljuče, kaj bi storil. Nič mu ne ugaja. Brez namena hodi po trgu semtertja. Spomni se, da se mu je odpeljala družina. Druga leta je v takem slučaju vedno mislil na ženo in otroke. Letos pa ne more. Sam ne ve, kaj pravzaprav misli. In koncu postane nevoljen. Nič mu ne ugaja. Ovratnik se mu dozdeva preozek. Ako se mora na česti komu izogniti, se razjezi ter pogleda nesrečneža srdito, kakor bi mu hotel prisoditi nekaj let ječe. Ko pogleda na uro, vidi da je hodil skoraj štiri ure brez namena, brez cilja in brez pravih misli okoli. Nameni se domov, hoté kaj čitati. Prišedši v stanovanje, mu zopet ni nič všeč. Zopet bi rad kaj jedel. Sedaj je pač menda res gladen. Čitati ne more, morda zato, ker je preveč truden. A kaj bi drugega delal? Nekaj časa se spreha po sobi, potem pa sede v naslonjač. Jedi ni v hiši; sploh noče jesti, ker želi spoznati glad. A piti mora. Napije se torej vode. Čudno. Navadno ne more piti več vode, kakor malo časa, danes je pa popil več velikih kozarec. A sedaj mu je jako čudno v želodec. Sedaj bi se rajši kaj jedel.

Da pozabi na svoje misli, se vleže v posteljo, a dolgo ne more zaspati.

Ko se zjutraj zbudi, se hitro obleče ter odide v urad. Počuti se slabejšega, a ker ima pri sodnji mnogo dela, pozabi na večerjajne misli. A ko zapusti pisarno, se takoj povrne vse ter ga nadleguje jejo še bolj kakor večerjaj. Dozde-

va se mu da se je pridružila težkim mislim še neka telesna bolelost. To prihaja gotovo iz želodeca. To je menda že glad. Počuti se že jako slabo. Vsi udje ga bole, kakor bi bil prav močno pretepen. Čuti tudi, da mu je želodec prazen. Gredečo mimo neke gostilne, mu zadise razne pečenke in instinktivno hoče stopiti v sobo. Spomni se, da nima denarja in da noče jesti. Pravzaprav — morda bi bil jedel vzlie svojemu namenu, ako bi le imel denarja. Da, gotovo bi bil jedel. Kaj treba njemu gladovati? Njegov namen ni nič drugega, kakor čudna neumna sentimentalnost. Ljudem v njegovem položaju ni treba trpeti lakote. A kaj naj stori? Najbolje bi bilo, da si izposodi kje denarja. A kje? Nekaj znanec sicer ima, ki bi mu lahko posodil, a kaj naj jim poroče? — No, to ni mogoče, ker bi se osmešil. Pač — enega prijatelja ima, kateremu lahko vse pove. Napoti se v njegovo stanovanje, a pride zaman. Prijatelj je odpotoval. Kaj torej sedaj? Naj bi šel zopet lačen spat? Ne, ne! Sedaj že ve, kaj je glad. To je res jako neprijetno čustvo, hudo čustvo. Ni se čuditi, ako neizobražen človek, kadar je lačen, res kaj ukrade.

Vse ga že boli. Knjiga mu pride misel, a takoj je prepričan, da danes ne more čitati. Sedaj nima druge misli, druge želje, kakor da se najde. Ude mu obhaja nekaka mrzlota. Ali je to nervoznost — ali glad? Čustva, ki ga navdajajo, so vedno bolj divja, živalska. Jest, jest hoče! Hodeč po ulicah, pride do kavarne, v katero večkrat zahaja. Brez pomisleka stopi vanjo. Markér, ki ga pozna, mu prinese takoj kavo in kruh. Sodnik hitro poje in popije; rad bi bil jedel še več kruha, a sramoval se ga je zahtevati. Vzame čimnik v roko, a tudi tega ne more čitati. Markérju pravi, da je pozabil denar doma. Pri teh besedah ga oblije rdečica. Potem odide domov. Truden je, da ga komaj noge nosijo. Prišedši domov, se vleže takoj v posteljo. Dozdeva se mu, da je bolan. Oči ga pečejo, glava mu gori, vsi udje se mu tresejo. Dolgo ne more zaspati. Ponoči ga mučijo težke sanje. Ko se zbudi, mu je jed prva misel. Pošče zopet prijatelja, a njega še ni doma. Brzjavil bi rad ženi, naj mu pošlje denarja. A nima potrebnega denarja za brzjav. V urad ne gre. Čuti, da ne more delati. Divje misli, ki so ga že večerjaj obhajale, pojačajo se danes. Ljudi, katere sreča na ulici, gleda tako srpo, kakor bi bili vsi njegovi sovražniki. Nehote misli: oni so siti, a jaz sem lačen. Čuti, da bi v tem duševnem razpoloženju lahko ubil človeka. Njegove telesne bolečine so vedno večje. Posebno v želodec in okoli srea ga vse boli. In vsi udje so mu slabi. Misli so mu nejasne. Rad bi nekaj storil, a ne ve kaj. Duh jedil iz gostiln ga neizpročno draži. Kadar zadisi pečenka, bi najrajši razbijal in ubijal. Da bi se izognil temu, odide iz mesta. A tudi v gozdu nima miru. V goščavi najde kisle drnule in jih pozoblje. Sedaj občuti še bolj glad ter se nameni nazaj v mesto. Jest mora, naj se zgodi, kar hoče. Spomni se, da ima uro in verigo, katero bi lahko zastavil. A ko pride v mesto, vidi, da je zastavnica zaprta. Temno, grozno, obupno čustvo se ga polasti. Rad bi jokal, a obenem ubijal. V tem trenutku sovraži vsi človeško družbo ter jo v sreču divje preklinja. Kar opazi pred neko prodajalnico vence klobas. Ne da bi kaj mislil, odtrga eno in jo začne kar na ulici jesti. — V tem hipu mu položi stražnik roko na ramo.

VJETNIKI V RUDNIKU.

Iz Mühlbaucha pri Bischofshofnu poročajo "Prager Tagblattu" z dne 3. decembra: Ravnateljstvo delniške družbe za pridobivanje bakra v Mühlbauchu (Mitterberg) pri Bischofshofnu je zaprosilo pri vojnem ministrstvu na Dunaju, da ji da 200 ruskih vjetnikov za rudokop. Prošnji je ministrstvo ugodilo in še meseca decembra pride sem 200 ruskih rudniških kopačev. Stražilo jih bo 20 črnovojniki in dva podčastnika. Stanovali bodo vjetniki v rudniški hiši Barbara II.; poslopje in vrt ob hiši so ogradili s tri metre visoko ograjo iz bodeče žice.

Na eni strani prihajajo iz Avstrije poročila o velikaški brezposelnosti, na drugi pa dovoljuje država in vojna uprava kapitalističnim družbam da smejo na tak način zlorabljati vjetnike in pripravljati delavce še bolj ob kruh. Noben list v Avstriji pa ne sme napraviti o taki podlosti niti najnedolžnejše opazke, če noče biti konfisciran.

VELIKANSKO NEURJE V NEW YORKU.

Po noči 15. t. m. je divjal v New Yorku vihar, ki je vel s hitrostjo 54 milj na uro. Poškodovanih je bilo najmanj sedem oseb, dočim sta bili dve ubiti.

Na 3. Ave. pri poslopju št. 801 je vrvel vihar del strehe na zgradbo nadeestne železnice. Podrtje je priletelo na streha nekega kino-gledališča na vogalu 46. ceste, kjer je bilo zbrana velika občinstva. Med ljudmi je nastala velika panika, vendar pa ni bilo na srečo nihče resno poškodovan razven policista Henry Brueck-a, ki je padel po stopnjicah.

V Brooklynu je bil povožen od nekega avtomobila bivši policist James Costello, ko je šel preko ceste. Avtomobila ni mogel zapaziti, ker je imel razpet dežnik.

SKLADATELJ ZAJC UMRL.

V Zagrebu je dne 15. decembra umrl hrvaški skladatelj Ivan pl. Zajc. Rojen je bil 3. avgusta 1834. Bil je plodovit komponist. V mlajših letih je komponiral več operet in manjših oper, izmed katerih se jih je več pelo tudi na Dunaju. Najbolj znana je njegova velika opera "Nikola Šubić Zrinjski". Številno pesmi, ki jih je komponiral, je zelo veliko. Bil je prijatelj delavstva. Njegov zadnji rojstni dan je proslavilo socialistično pevsko društvo "Jednakost" s koncertom in komersom, ki ga je bil tudi jubilar kljub svoji visoki starosti obiskal.

POZOR!

Kdor se hoče naseliti v zdravem podnebju, kjer ni nikdar prevroče in nikdar premrzlo, naj se zgleda na spodaj podpisanega. Imel bi rad za sosedo rojake naprednega mišljenja. V slučaju, da bi bilo kateremu moje posestvo všeč, ga tudi prodam. Posestvo je zraven jezera. Cena za gospodarska poslopja in 5 akrov zemljišča je \$900. Pojasnila daje

John Werden, Box 32
(2x adv.) Birmingham, Wash.

PRIPOROČILO!

Slovenskim delavcem v Nokomis, Ill. in okolici naznanjam, da sem odprl prodajalno za obuvale in kar spada v to stroko. Upam, da bodo rojaki pogosto me obiskali v mojej prodajalni, kjer bodo dobili za zmerno ceno blago prve vrste.

Za naklonjenost se priporoča

John Ovca,
(2x adv.) Nakomis, Ill.

Z DELOM SI PLAČATE DOM.

Lesne družbe v Arkansasu in Louisiani vam prodajo zemljišče za nizko ceno, le z malim uplačilom takoj in dolgo odplačevanje za ostalo. Vaša družina se lahko dobro preživi z vrtno, kravo, prašiči in s perutnino. Ko nimate dela na svoji farmi, vam naša lesna družba z veseljem da delo in plačo. Poskusite! Pišite ali se posebno zglatite za pojasnila. L. M. Allen, P.T.M., Rock Island Lines, Room 718 La Salle Station, Chicago, Ill. Nasveti in navodila našega kulturnega oddelka so zelo koristni vsem naseljencem.

(Advertisement)

Priljubljena po zaslugi.
10 for 5c
P. Lorillard Co. New York City

TEMELJITOST.

Temeljnost je podstava uspešnosti. Karkoli podvzamemo, mora biti storjeno na temeljit način. To je posebno istinito o stvarih, ki se tičejo našega zdravja. Ako se ne počutite dobro, ne čakajte, dokler se vaše nerazpoloženje razvije v bolezen, ampak takoj ga zdravite in to temeljito. Ako pride vaše nerazpoloženje iz želodeca ali je pa v zvezi z zapeko, izvolite si Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Včasih zadostuje nekoliko meric, včasih ga je pa treba dalje časa rabiti. Tó sredstvo bi morali rabiti tudi pri izgubi teka, koliki in slabosti po oslabljenju.

V lekarnah. Cena \$1.00. Jos. Triner, izdelovalec, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Okorel vrat je zelo neprijetna bolelost. Trinerjev liniment navadno hitro pomaga. Cena 25 ali 50c, po pošti 35 ali 60c.

"Ako si nameravate naročit grafon, ali importirane slovenske grafonske plošče, obrnite se name. Imam v zalogi tudi ure, verižice, prstane in sploh vsako vrstno zlatino in srebrnino."

A. J. Terbovec, Box 25, Denver, Colo.

POZOR ROJAKI!

Proda se obdelovana farma obsegajoča 320 akrov z vsemi poslopji in orodjem. Farma se nahaja 70 milj od mesta Denver, Colo., 7 milj od mesta Purcell, ter pol milje od šole. Zdrav zrak in dobra voda. Rastejo vsi navadni poljski pridelki, posebno je ta kraj pripravljen za živinorejo. Cena farne je \$2500 od tega se plača polovica takoj, ostalo po dogovoru. Za nadaljna pojasnila obrnite se na lastnika

Frank Shuster,
Box 44, Purcell, Colo.

VOJNE NEVARNOSTI NA FARMAH U WISCONSINU NI.

To je gotovo! Ravnotako je gotovo in resnica, da se v okraju Chippewa dobi najboljša farmarska zemlja v državi Wisconsin. Kupilo je tam pred kratkem več rojakov, ki se bodo prihodnje spomlad naselili. Vsi hvalijo krasno okolico in rodovitno zemljo, na kateri obrodijo raznovrstni poljski pridelki; tudi tobak raste tam. Črna prst, brez vsakega pessa. Vsi predpogoj za uspešno sadjerejo in živinorejo. Cel okraj že gosto naseljen in na stotine akrov sčičenegega zemljišča. Ob na šem svetu teče bistra reka Chippewa s svojimi pritoki; v obilici je tudi kristalno čiste studenčnice. Dobre ceste vsepovsod. Pet milj oddaljena železniška postaja mič nega mesteca Cornell, tvornico za papir; kakih 18 milj od tod pa stoji glavno mesto okraja Chippewa, Chippewa Falls, eno naj večjih mest severozapadnega Wisconsin, z bogato industrijo in velikim trgom za poljske pridelke. — Pišite nam še danes po natančen popis naše zemlje, ki ga pošljemo brezplačno. Aker od \$16 —\$20. Vozne stroške povrnemo, ako ni vse to res, kar pišemo. Zdjaj je še čas, da si ogledate. Ne zamudite ugodne prilike. Pišite nam takoj.

SLOVENSKA NASELINSKA DRUŽBA,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis

PHONE, CANAL 3014

POZORI! SLOVENC! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščen

Bivši Martin Potokar place

Sveže pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unikske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočata

JAZBEC & OMAHEN
1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill

Pazite na ta ovitek!

Nič redne ponaredbe slavnega Pain-Expeller-ja dobiti čisto, ako nite pazni. Pazite na sidro in ime Richter 25c in 50c pri vseh dobrih lekarnarjih.

F. Ad. Richter & Co.
74-80 Washington St. NEW YORK, N. Y.

ANTON MLADIĆ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa za vseh sodiščih.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1009
133 W WASHINGTON STREET.
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.
Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živiči bolniki naj pišejo slovensko.

BELL PHONE 1583 FISK

MATIJA SKENDER
SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

LOUIS RABSEL
— moderno urejen salon —
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

J. A. FISCHER
Buffet
Ima na razpolago vsakovrstno pivo, vino, smodke, i. t. d.
Izvrstni prostor za okrepčilo.
3700 W. 26th St., Chicago, Ill
Tel. Lawndale 1761

Socialistične slike in karte.

"Piramida kapitalizma", s slovenskim, hrvaškim in angleškim napisom.
"Drevo vsega hudega" s slovenskim napisom.
"Zadnji štrajh" s hrvaškim napisom.
"Prohibition Dope" z angleškim napisom.

Cene slikam so 1 komad 15c; 1 tučat \$1; 100 komadov \$7.00.
Cene kartam: 1 komad 2c!
1 tučat 15c, 100 komadov 70c.

Poštino plačamo mi za vse kraje sveta.

INTERNATIONAL PUB. CO.
1311 E. 6th St.,
Cleveland, Ohio.

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Ureduje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neuraduje.
Tel. Canal 476.
1801 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8996

Važno uprašanje!

DO mi opravi
napišite in razrešite!

Konzularne, starokrajске sodnijske in vojaške zadeve

Javni notar
Kaker
207 Kanover St.
Milwaukee, Wis.

Drobne vesti.

Teško poškodovan. Dne 9. dec. zvečer je prišlo v bližini klavnice v Ljubljani do rabuke med dvema zidarskima pomočnikoma. Obdelavala sta se s pestmi in premetavala po blatu, nato je potegnil eden nož in zabodel drugega v roko.

Smrtna nesreča v Ljubljani. 13. decembra popoldne sta dva uslužbenca plinarne popravljala na Bregu v zemlji se nahajajočo počeno plinovno cev. Ko sta hotela priklopiti mesto počene cevi celo, se je odmašila ter je plin v nju brizgnil s tako silo, da sta se oba takoj onesvestila. Na pomoč sta najprvo priskočila dva vojaka in sta s pomočjo drugih ljudi enega še spravila k zavesti, 5letni vdovec Janez Sitar iz Zgornje Šiške pa je bil takoj mrtev in so potem na odredbo policijske komisije njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Nesrečnež je zapustil tri nepreskrbljene otroke. Plinova cev je bila le do brega pol metra v zemlji in delavca tudi nista bila globlje, pa vendar se je zgodila nesreča.

Nesreča. Zidarski vajence Oto Krainer je padel med delom s strehe poslopja državnega kolo-drova v Spodnji Šiški ter se močno poškodoval. — Hlapec Miha Hvalič je hotel zvaliti v ljubljanski artilerijski vojašnici sod vina, spodrsnilo mu je in sod je šel čez njega ter ga nevarno poškodoval na prsni in obeh nogih.

Kap. Iz Dobrovljani poročajo: Dne 22. novembra je zadela kap tukajšnjega davčnega upravitelja Avgusta Černigoja, ko je šel zvečer na sprehod. Drugo jutro je umrl. Bil je star šele 48 let. Z njim je izgubilo naše ljudstvo dobrega in ljubeznivega, država pa marljivega, zvestega in miroljubnega uradnika, do katerega je imelo ljudstvo zaupanje.

Nagla smrt. 11. dec. ponoči je umrl nenadno v Spodnji Šiški 55-letni dninar Ivan Bernig. Zvečer je še v neki gostilni pil, nato je pa šel ležat v neki hlev, kjer so ga kmalu nato našli mrtvega. Zadel ga je najbrže mrtvoud.

Uboga otroka! Kap je zadela 45letno delavko v obačni tovarni Nežo Selanovo z Gline. Bila je takoj mrtva. Mož pokojnice se nahaja na bojnem polju, doma pa sta ostala dva nepreskrbljena otroka.

Samomor. Dne 13. dec. se je na Glineah v svoji hiši v podstrešju obesila posestnica vdova Škrleja podomača Žogara. Zapustila je tri nedoletne otroke. Ne srečni ženi se je brzkone omračil um.

Mrtvo truplo našel. Pri Belih vodah je našel posestnik Gontnik v nekem jarku mrtvo, že skoraj razpadlo človeško truplo, ki je po sodbi zdravnikov ležalo že najmanj eno leto v jarku. Kdo je bil mrtvec, se ni moglo dognati.

Alkohol! Iz Ruš pri Mariboru poročajo: Hlapec nekega posest-

nika v Smolniku je šel 7. dec. k naboru v Maribor in se je tako opil, da je še isti dan vsled zastupljenja z alkoholom umrl.

Blaznik ubil dva otroka. Neki Jožef Weiss v Ljupnici je dne 4. decembra nenadoma zblaznel in s kamnom ubil polletnega otroka svojega brata in šolarja Štefana Scherrer. Zjutraj je blaznik zlezel v zvonik in zvonil.

Električni tok ubil je 6letnega dninarja. Mihaela Čokana, ko je šel ponoči iz Čreslove v Celje. V temi je z glavo zadel ob električno žico in se je mrtev zgrudil.

Denar v rani. V rezervni bolnišnici pri Franciskanih v Mariboru je ležal neki Dumajčan, ki so ga pripeljali z južnega bojišča. Bil je ranjen od šrapnela na stegnu. Rana se ni hotela zaceeliti, zato so ga operirali in našli v rani patron, polovico petkronskega tolarja in pa dvajsetico. Vojak je mislil, da mu je denar kdo ukradel in je to tudi javil, ko so ga sprejeli v bolnišnico. Denar je pa v resnici šrapnelna krogla vzela s seboj v meso.

Napad. Te dni je bilo neko 23-letno slaboumno dekle iz Stanečič na poti domov iz St. Vida napadeno. Na njeno vpitje je prišel njen oče, pred katerim je napadalec zbežal. Zasladovali so ga in prijeli ter spoznali v napadlec nekega 19letnega dninarja iz onega kraja. Oddali so ga deželnemu sodišču.

Z nožem. V Zagorju je bil 31-letni rudar Josip Vozelj na cesti v Loke od sodelavca iz neznane vzroka napaden in z nožem tako močno poškodovan, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Ponočni napad. Iz Rakitnika pri Postojni poročajo: Pred kratkim se je priplazil neznan zlikovec v sobo, kjer je spala soproga trgovca Durjave, v očitnem namenu, da izvrši tatvino. Gospa Durjava se je zbudila in tatu pregnala. Njen sin ga je nekaj časa zasledoval z revolverjem v roki, toda zlikovec je ušel.

Reparski napad. Posestnika Janjeza Rudolfa iz Hobovš v občini Oslice je napadel konec novembra neki dninar na poti zunaj Zavodenj ter ga pobil na tla. Na tleh ga je še davil in ga hotel z nožem suniti ter mu preiskati žep. Ob pravem času je prišel še sin nekega posestnika. Medtem je napadalec zbežal ter odnesel s seboj culico z živili. Pozneje so ga aretirali in oddali okr. sodišču v Škofiji Loki.

Hijena z bojišča. V Debrecinu na Ogrškem so zaprli bivšega gostilničarja gostilne "Zur Wickenburg", rezervnega korporala Maverja, ki je izvrševal zadnja leta na Zgornjem Štajerskem svojo obrt. Mayer je bil oropal padlega stotnika istega polka Ferlina na bojišču v Galiciji za 22.000 K ter je nato zbežal. Oblasti so Mayerja zasledovale ter ga sedaj izsledile in aretirale v Debrecinu v neki bolnišnici. Dne 7. dec. so ga izročili graškemu garnizijskemu sodišču.

- 84. Witt, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Milosich, Box 102.
- 82. Zeigler, Ill. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Vidakovich, Box 166.
- 106. De Pue, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Omerza, Box 651.
- 109. Granite City, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik S. Gjurisich, b. 665, Madison, Ill.
- 110. Staunton, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Mostar, box 351, organizator John Puki, box 147.
- 115. Buckner, Ill. — Andrew Barnich.
- 128. Nokomis, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Mekinda, box 607. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu.
- 135. Palos Park, Ill. — Taj. P. Shejatorovich, box 24.

- INDIANA:**
- 25. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik J. Bruder, 710 N. Holmes avenue.
  - 41. Clinton, Ind. — Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Mušar, L. Bx 449; organizator Ant. Ladisa, 824 N. 9th St. Seje so vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 7. uri zvečer.
  - 53. Gary, Ind. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Lj. Bogdanovich, 1317 Wash. St.

- ANSAS:**
- 40. Breezy Hill, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Smolnik, R. R. 2, b. 208
  - 31. West Mineral, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Speiser, box 293, Radley Sta., Kans. — Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.
  - 34. Frontenac, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Umek, box 7.
  - 80. Franklin, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Karlinger, R. F. D. 4, Box 86, Girard, O.
  - 81. Skidmore, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Čemažar, R. F. D. 3, box 261, Columbus, Kans.
  - 91. Carona, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Blaž Mezori, Box 162.
  - 92. Stone City, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Rok Božičnik, Box 468.
  - 133. Dankirk, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnica Jos. Snoj, R. R. 1, Box 167, Pittsburg, Kans.
  - 150. Ringo, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Alb. Nadrupnik, R. F. D. 4, Box 244 Girard, Kans.

- MICHIGAN:**
- 61. Detroit, Mich. — Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Petrovich, 1180 Russell St.
  - 88. Detroit, Mich. — Jugosl. Udruž., tajnik M. Stojadinov, 39 Hastings St.
  - 114. Detroit, Mich. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Primer, 338 Ferry ave.

- MINNESOTA:**
- 22. Chisholm, Minn. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Gavrič, 217 Lake St.
  - 54. Aurora, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik J. Drašler, Box 348.
  - 119. Biwabik, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Mahnic, Box 332.
  - 142. Irontown, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Butarac, box 284.
  - 145. New Duluth, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Bergant, 9719 McCue St.
  - 148. Ely, Minn. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Maurin, box 62.
  - 152. Virginia, Minn. — Jugosl. soc. udruž., tajnik Ant. Sterle, box 744.

- MISSOURI:**
- 14. St. Louis, Mo. — Jugosl. soc. udruž., tajnik F. Ferencievic, 1858 S. 9th St.
  - 129. St. Louis, Mo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Vinc. Čajkar, 2213 Graves ave.

- MONTANA:**
- 73. Red Lodge, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Gerkman, box 44.
  - 90. Bear Creek, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Tony Miller, Washoe, Mont.
  - 91. E. Helena, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Benčina, Box 201
- Seje so vsako prvo nedeljo v mesecu v Jos. Lazarja dvorani.
- 111. Butte, Mont. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Sim. Fabianič, 203 E. Park St.
  - 134. Klein, Mont. — M. Meznarich, box 127.

- NEBRASKA:**
- 149. So. Omaha, Nebr. — Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Mrmosh, 2809—2 R. St.

- OHIO:**
- 2. Glencoe, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik I. Ziemberger, L. Box 12. — Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popl. pri sodr. N. Ziembergerju.
  - 18. E. Youngstown, O. — Jugosl. soc. druženje, taj. Sp. Markovich, Box 571, Youngstown, O.
  - 26. Neffs, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Karl Dernač, box 26.
  - 27. Cleveland, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Andr. Bogataj, 1095 E. 71st St. Vinc. Jurman, organizator. — Seje vsak 2. četrtak in četrto soboto ob 8. uri zvečer v mesecu na 1107 E. 61. St.
  - 48. East Palestine, O. — Jugosl. soc. skupina, taj. Jak. Istenich, b. 304. Seje se vsako zadnjo nedeljo ob 2. uri pop. v mesecu pri sodr. Fr. Bogataju. Organizator Frank Hostnik.
  - 49. Collinwood, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 442 E. 156th St., Cleveland, O.
  - 62. Youngstown, O. — Jugosl. soc. klub, taj. Math Urbas, box 431, Youngstown, O.; organizator Anton Kikel.
  - 71. Cleveland, O. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Pužec, 1126 E. 61 St.
  - 86. Akron, O. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Horvat, 143 E. Chestnut Alley.
  - 49. Lorain, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovšek, 1794 E. 29th St.
  - 45. Pines Fork, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Sedej, P. O.
  - 113. Bridgeport, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Matko, R.F.D. 2, Box 33A.
  - 123. Maynard, O. — Jugosl. soc. klub, taj. Andr. Zlatoper, box 47.
  - 141. Steubenville, O. — Jugosl. soc. udruženje, tajnica Jelena Radovich, 222 So. 5th St.
  - 143. Newark, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik A. Gradisher, 346 Wilson St.
  - 147. Barberton, O. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Br. Besmerin, 308 E. Brady Street.

- OREGON:**
- 17. Portland, Ore. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Kihalich, 300—1st Street.
- PENNSYLVANIA:**
- 3. N. S. Pittsburg, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Bestich, 1040 E. Ohio St.
  - 5. Conemaugh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Podboj, Box 218. — Seje so vsake tretje nedelje v mesecu v prostorih Slov. izobr. Doma.
  - 10. Forest City, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratajs, box 685.
  - 12. E. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Basija, box 266; John Gradanu, organizator.
  - 13. Sygan, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Dermota, Box 427, Morgan, Pa.
  - 16. Clairton, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Dugina, box 155, Blair Sta., Pa.
  - 19. Farrell, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Geo. Popovich, 1016 Hamilton av.
  - 22. West Newton, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, R. F. D. 3, bx 50
  - 31. Monessen, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stef. Pogledič, box 329.
  - So. Side Pittsburg, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Mance, 63—27th St.
  - 59. New Brighton, Pa. — Tajnik J. Svilkovich, Beaver College, Beaver, Pa.
  - 63. Hermintie, Pa. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Louis Brie, R. F. D. 3, box 106, Irwin, Pa.
  - 65. Johnstown, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Hribar, 509 Broad St.
  - 69. Hermintie, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Kolar, B. 73.
  - 70. Large, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Milan Stakič, box 24.
  - 75. Bradnock, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Mihalich, 22 — 5th ave
  - 77. McKees Rocks, Pa. — Jugosl. soc. udruž. Tajnik Mark. Vukčević, 322½ Helen St.
  - 78. Ambridge, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vid Habitov, Box 552. Seje vsake tretje nedelje v mes. ob 9. dopoldne v prostorih Soc. Ed. Bureau.
  - 87. Fayette City, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Gartner, b. 378. — Organizator John Baraga. Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu.
  - 96. Trimrose, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nikola Vilenica, Box 746.
  - 93. Brownvale, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik F. Verbaj, R.F.D. 2, Forest City.
  - 97. Homer City, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stevo Janić, Box 421.
  - 98. Garrett, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Aug. Orel, box 48.
  - 99. McKees Port, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Bošnjak, 606 Maning ave.
  - 100. Ellsworth, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mile Dotlich, box 350, Bentleyville, Pa.
  - 104. Woddlawn, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Premuzich, Box 770.
  - 105. Marianna, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Milanič, Box 251.
  - 116. Johnstown, Pa. — Jak. Kočjan, 274 Lunnen St.
  - 117. Lloydell, Pa. — Anton Zalar, Box 127, Beaversdale.
  - 118. Canonsburg, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Paul Posega, box 365, Canonsburg, Pa.
  - 127. Dunio, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Gomizel, Box 252.
  - 131. Bessemer, Pa. — Jugosl. soc. udruž., tajnik R. Babich, Box 141.
  - 134. E. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik B. Novak, 6568 Rowan Ave.
  - 144. Fitz Henry, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Indof, box 113.
  - 151. Bentleyville, Pa. — Jugosl. soc. udruž., tajnik John Puškarič, box 536.

- WASHINGTON:**
- 28. Roslyn, Wash. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Plešar, Box 88.
  - 102. Buckley, Wash. — Jugosl. soc. udruž., tajnik Nik. Perkovich, P. O. Spike-ton, Wash.

- WISCONSIN:**
- 9. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. udruž., tajnik Geo. Selakovich, 336 — 3rd St.
  - 11. Kenosha, Wis. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Knezek, 119 Maple Court. Organizator Paul Jura. — Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu v na Socialist gl. stanu.
  - 35. West Allis, Wis. — Jugosl. soc. udruženje; tajnik J. Celich, 461 — 54. ave.
  - 122. Racine, Wis. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Duš. Pongračev, 947 Geneva St.
  - 137. Kenosha, Wis. — Tajnik Franke Zabukovec, 264 N. Congress St.

- WYOMING:**
- 8. Cumberland, Wyo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Sifrar, Box 64.
  - 44. Superior, Wyo. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, box 341. Andrej Križnik, box 103, organizator.
- Seje so vsake drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2. uri v Hall K. Peruka.
- 108. Cambria, Wyo. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik R. Bogičevich, box 103.
  - 126. Rock Springs, Wyo. — Jugosl. soc. klub, tajnik M. Miklaunich, Box 243.
  - 146. Gun, Wyo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Tomine, Box 20.

- KONFERENČNI ODBORI:**
- St. 1. Zapadna Pennsilvanija. Tajnik Paul Safar, 622 Panama Avenue, Pittsburgh, Pa.
  - St. 2. Ohio. Tajnik Sp. Markovich, 356 Emerson Pl., Youngstown, O.
  - St. 3. Chicago. Tajnik Pet. Kokotovich, 2306 Clybourn ave., Chicago, Ill.
  - St. 4. Wisconsin. Tajnik I. Celich, 461 — 54. ave., W. Allis, Wis.
  - St. 5. Missouri in južni Ill. Tajnik L. Todorovich, 3700 LaSalle St., St. Louis, Mo.

Pošiljamo denar v staro domovino cenejšje---kod kedaj poprej!!!

Sedanji čas pošiljamo denar po sledečih cenah:

10 kron za \$ 2.05	300 kron za \$ 58.95
20 kron za \$ 4.05	350 kron za \$ 68.85
50 kron za \$ 9.95	400 kron za \$ 78.50
100 kron za \$ 19.65	450 kron za \$ 88.45
200 kron za \$ 39.25	500 kron za \$ 98.00
250 kron za \$ 49.20	1000 kron za \$ 196.00

Hitite poslati sedaj! Izrabite ugodno priliko! Za denar jamčimo!

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.

KAPITAL \$500,000.00
VLOŽENA GLAVNICA \$2,300,000.00

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing House" šikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v torek in četrtek je banka odprta do 9 ure zvečer. Denar vložen v našo banko nosi tri procente. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so:

Highlife Bitters. Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ŠTEDENJE.

Dozdeva se nepotrebno, priporočati narodu, naj si hrani svoj največji zaklad—zdravje—ki se ne da zopet tako lahko pridobiti, ako je enkrat zgubljeno. In vendar vidimo pred nami nevrjetno nevarnost, kakor če bi narod vabil bolezen in smrt v svoja telesa. Hranite si svoje zdravje bolj kot svoje dolarje. Mi nudimo onim, ki so izgubili svoje dobro zdravje in ga žele zopet nazaj pridobiti

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino

To naravno zdravilo, obstoječe iz čistega rdečega vina in zdravilnih zelišč ima šestokrat zelo hiter in dober učinek, ako se ga redno uživa pri

okorelih jetrih, zapeki, zgubi slasti, nenadni slabosti, bolečinah v čevih, krčih, želodnem kataru,

in pri vseh boleznih, kjer je treba hitro izčiščenje telesa, ne da bi se ga oslabilo. To sredstvo ojača sestav ter ga usposoblja, da deluje brez prenehanja. V boleznih želodca, jeter in droba deluje dobro.

V LEKARNAH

JOS. TRINER
izdelujoči kemik

1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Trinerjev liniment imejte vedno pri roki. Mogeče, da ga ne rabite danes, zelo dobro vam bo ustregel jutri pri olajšenju bolečin v mišicah ali sklepih. Cena 25c in 50c, po pošti 35c in 60c.

Jugoslov. socijalistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:
Pero Belamarich, Filip Godina, V. Suša, P. Kokotovich, Fr. Aleš, M. Polovina, J. Krpan, Z. Bajskič, Alex Dubravac, Frank Hren, B. Žikič in Fr. Šaus.

Frank Petrič, gl. tajnik, 803 W. Madison Street, 4th Floor, Chicago, Ill. Seje eksekutive so vsako prvo soboto v mesecu ob 8. zvečer.

NADZORNI ODBOR:
Mike Mavrič, Chicago, Ill., Ant. Trstenjak, Chicago, Ill., Nick Hinich, Milwaukee, Wis.

ODBOR ZA TISKARNO.
Frank Zajc, Alex Dubravac, Pet. Kokotovich, Frank Mrgole in Jos. Steiner.

Klubi, ki žele govornike, naj se obrnejo do gl. tajnika.

ARKANSAS:
83. Fort Smith, Ark. — Jugosl. soc. klub, taj. Ant. Pešar, R. F. D. 3, box 149. Seje so vsako tretjo nedeljo v mesecu, v Jenny Lind, Ark.
- 107. Huntington, Ark. — Jugosl. soc. klub, taj. Jno. Jarnovich, R. F. D. Box 167.
- 140. Hartford, Ark. — Tajnik Louis Slamaik, box 36, Hartford Ark.

CALIFORNIA:
68. Oakland—San Francisco, Cal.—Jugosl. Soc. Udruž., tajnik Leo Volenik, 1050 Hyde St.
- 138. San Francisco, Cal. — Tajnik John Golobich, 707½ San Bruno ave., San Francisco, Cal.

COLORADO:
132. Pueblo, Colo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Pogorolec, 568 Moffat ave.

ILLINOIS:
1. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Filip Godina, 2806 So. Karlov ave.
- 4. La Salle, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rogel, 427 Sterling St.
- 6. Chicago, Ill. — Jugosl. Soc. Udruženje, tajnik Jos. Horvat, 1830 So. Racine Avenue.
- 20. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, taj. P. Belamarich, 2306 Clybourn Avenue.
- 45. Waukegan, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Paul Peklaj, 527 Belvedere St., organizator J. Zakovšek. Seje so vsako drugo soboto v mesecu ob 8. uri zvečer in vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v dvorani J. Stražisarja.
- 46. Panama, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Teršič, Box 831.
- 50. Virdean, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kaučič. Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 8. uri zjutraj v Union Hall
- 56. East St. Louis, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik F. Franjeh, 1328 Nektar Ave.
- 60. Chicago, Ill. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik M. Smoje, 330 W. 25. Pl.
- 64. Livingston, Ill. — Jugosl. socialističen klub, tajnik Frank Krek, P. O.
- 67. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Bregar, R. R. 8, e. o. Kaytna.